

AR

RAAMATUKOG

6.
MÄ
BER
6

ROMAN

No

21

Paranemisel.

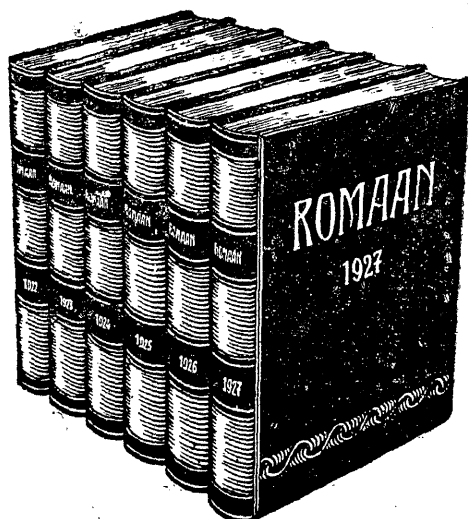
KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG.”
TALLINN, 1930.A. IX. AASTA KÄIK.

Hind 40 senti.

ROMAAN Nr. 21

SISU:

Ervin Veill: Singh Rah.
 Lothar Brenkendorf: Vabrikuneiu.
 M. J. Eisen: Oma ja võõras.
 Hanna Zahorska: Kobramaod.
 Erik Zetterström: Piinlik seisukord.
 Piet van Santen: Kirju rätik.
 Axel Eggebrecht: Nööbid.
 Arnold Liiv: Nimetu igatsus.
 Kirjaniku honorarid:
 Leili Vaaldemägi: Ainsale sõbrale.
 E. P. Oppenheim: Libedal teel.
 Tött ja nalja.

„Romaan“

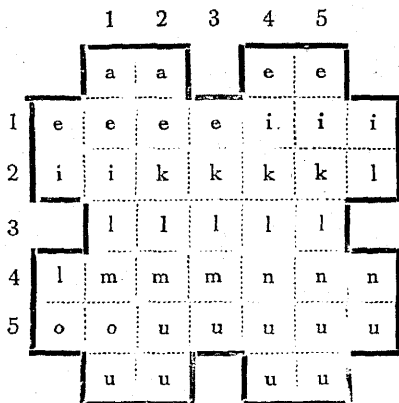
pakub oma aastakäikude näol määratud lugemisvara, mis kunagi ei vanane.

Aastakäik	1922 a.	tugevas köites	Kr. 7.—
„	1923 a.	„	„ 9.—
„	1924 a.	„	„ 9.50
„	1925 a.	„	„ 9.50
„	1926 a.	„	„ 9.50
„	1927 a.	„	„ 9.50
„	1928 a.	„	„ 9.50
„	1929 a.	„	„ 9.50

Kõitmatult Kr. 2. — odavam.

Sõnamõistus.

Nr. 20(206).

Antud tähtedest seada kokku sõnad nõnda, et vasemalt paremale ning ülalt alla lugedes saame samad sõnad. Sõnade tähendus on:

1. Üks kallimatest varandustest.
2. Ornem koht inimese pealuus.
3. Muhameedi usu vaimulik.
4. Helistamise vahend.
5. Kaetud avaus seinas.

Imestamisväärtsi odavasti, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu **magister Viemann**i pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka **pesu vastupidavust**; samuti saavad imestamisväärtsi **kergesti puhtaks** söögi- ja kööginõud ning **mustad ja rasvased käed**. Hoidke endid **sarnaneva, mitteväärtusliku järele tehtud aine eest**. **Õige ainult juuresoleva märgiga.**

Ostudel ja järelepärimistel nimetage „Romaan“i.

Romaan

Nr. 21 (207)

November 1930

IX. aastakäik.

Singh Rah.

Saksa kirjanik **Ervin Weill'i** romaan.

3

„Kas ei jää me jaama hiljaks?“ küsis Fitzgerald ja vaatas murelikult kella.

„Küllalt aega,“ rahustas Rawlinson, „kolme tunniga oleme seal ja India raudteed on ebatäpsed. Kui palju olen siin hilineanud! Olen uudishimulik, kui palju kohvreid lady Irene ühes toob? Mis teie arvate, Fitzgerald? Kas ei taha teie austatud mõrvoja näidata Worthi uuemaid loominguid inestlevatele hindunaistele ja muile, selleks kohastele?“

Ritzgerald naeris valjult: „Usun, et võite ses suhtes olla kasulik, Rawlinson. Lady Irene teab täpselt, kuhu tuleb, ja toob vist ainult tarvilikke asju kaasa!“

„Oleneb sellest, mida mõistab moedaam nagu lady Irene kõige tarvilikumaga. Olen võinud teha imelikke tähelepanekuid!“

Tee viinane osa möödub vaikides. Fitzgerald mõtles nähtavasti alatasa ootamatule jällenägemisele lady Irene Ashley'ga ja Rawlinsonil oli küllalt taktitunnet, et teda mitte segada elurõõmu juures, mis on teatavasti kõige suurem rõõm, sest ta annab fantaasiale palju vabadust.

Tund enne rongi jõudmist oli auto jaamas.

Seal ootasid reisijad. Kirju segu hinduja Muhamedi usulisi. Nad istusid viletsatel kompsudel ja sõid puuvilja. Vaatasid nähtavasti ükskõikselt eneste ette. Kuid tumedates silmades oli elu ja huvi ümbruse vastu. Mõned olid end välja sirutanud ja lebasid nagu suremas päikeses. Maapind näis auravat, jaamahoone kohal lebas raske, hall udupily.

Väikese jaamahoone kohal, mille katusel lehvib Union Jack (Inglise lipp).

Ja Fitzgerald mõtles, et uhke inglise lipp,

mis lehvib India pinnal, samuti lehvib Londonis, Manchesteris, Liverpoolis.

See oli kodumaa pind: Piccadillys ja siin Barnes'is, poole päeva teekond Kalkuttast. Rule Britannia . . .

See oli tundmus, mis tegi teda uhkeks ja õnnelikuks . . .

4.

Rong hilines. India vedurijuhtidel ja kütjatel on aega, nad vestlevad jaamades kauem kui tarvilik, jutustavad üksteisele uudiseid.

Mõnikord, kuid õnnekombel harva, takistab mõni allalangenud kaljumürakas edasisõitu. Indias tuleb alati arvestada ettenägematu sündmusega. See ei ole ainult mõistatuste ja imede, vaid samuti üllatuste maa.

Rahutult sammus Fitzgerald väikses jaamas edasi ja tagasi.

„Kui palju jääb rong hiljaks?“ küsis Rawlinson pärismaalaselt jaamatülemalt.

See kehtis naeratades õlgu: „Sahib, kes võib seda teada? Tund . . . kaks tundi . . . võib olla kolm tundi . . .“

„Kenad väljavaated, Fitzgerald!“

Leitnant Rawlinson astus seltsimehe juure.

„Peate olema kannatlik. See võib kesta veel üdselt kaua. Mees kõneleb kahest, kolmest tunnist!“

Fitzgerald jooksis nii kiirelt jaamaesise ühest otsast teise, et Rawlinson vaevalt järele jõudis.

„See on hirmus, Rawlinson. Jumal teab, mis on juhtunud? Tahaksin lady Irenele autos vastu sõita!“

Rawlinson süttas lühida piibu. Ütles siis rahulikult: „Suurepäraane, Fitzgerald. See idee on tore. Kas teie ei mäleta, et rong sõidab enamaltjaolt läbi dshungli, et maksis

palju vaeva seda teed ehitada? Autoga ei jõua meie kaugele!"

Fitzgerald pidi vastu tahtmist naeratama.

Ta nägi, et oli Indias veel võhik, et ta arvestas asjadega, mis olid kodus enesest-moistetatavad ja siin võimatud.

"Peaksite end veidi valitsema, Fitzgerald. Mõistan teie kärsitust täielikult, kuid meie ei tohi olla pärisnaalastele halvaks eeskujuks, meie vanad Cambridge'i mehed, keda on kasvatatud enesevalitsemiseks. Kuid mis on meie enesevalitsemine selle külgesündinud enesevalitsemisega võrreldes, mille need inimesed siin on pärinud. Vaadake, kui stiililiselt nad istuvad oma kompsudel ja vahivad tühjusse. Nad teavad nagu meiegi, et rong on hiljaks jäänud. Võib olla — ütlen võib olla, Fitzgerald — on neil inimestel tähtsamat teha, neil seisab ehk palju kaalul, sest hindu ei tarvita heameelega rongi. Siis peavad juba tähtsad asjad kaasa kõnelema."

Fitzgerald noogutas: "Teil on õigus. Tänan teid, et tegite mu tähelepanelikuks, Rawlinson."

Kuid vähesed minutid hiljem olid unustatud head otsused ja Fitzgerald tormas nagu tiiger puuris edasi ja tagasi. Rawlinson kehitas õlgu. Ei olnud midagi teha.

Ta astus vana hindu juure, kes oli vahtinud ükskõikselt tühjusse, kuid kes tõusis aupaklikult, kui ohvitser teda kõnetas. Tervituse järele otsustades — ta puudutas otsaesist, suud, rinda ja jälle otsaesist — oli ta Muhamedi usuline.

"Kuhu, vanamees? Äri?"

Rauk liigutas nimetissõrme eitamise märgiks paremale ja pahemale.

"Ei, sahib. Sõidan tütre juure Burtshamhali, kaks tundi siit, Barnes'ist, eemal."

"Küll su tütar rõõmustab!"

Vanamees raputas pead:

"Ta on raskelt haige, sahib. Kolera . . . tema jata mõlemad lapsed. Sahib, kes teeb inimesi terveks, andis mulle rohtu, mida pean andma haigetele. Seal ei ole kedagi, kes neist hoolib. Nii pean siis ise . . ."

Rawlinson viipas Fitzgeraldi tähelepanu äratamata lähemale, et ta kuuleks, mis kõneles Muhamedi usuline.

Ta teatas lühidalt Fitzgeraldile, missugune kurbmäng siin arenes. Siis küsis ta edasi:

"Sa tead, et rong jääb mõned tunnid hiljaks!"

"Tean, sahib."

"Iga minut on sulle kallisk?"

"Nii see on!"

"Ja ometi oled nii rahulik?"

Vanamees vaatas pilvitusse taevasse:

"Allah on suur ja Muhamed on ta prohvet. Nagu tahab tema, nii sünnib. Kismet, sahib . . ."

Rauk teretas nagu enne ja pööras vaikides ära.

"Vaadake, Fitzgerald, see on enesevalitsemine. Tütar ja mõlemad tütrelapsed surmani haiged . . . rohi võib tuua ehk päästmist. Ja rong on mõned tunnid hiljaks jäänud. Mees peab arvestama sellega, et leiab ainult korjuseid . . . Ta ei kaeba, ei nurise saatuse üle — mida tahab Allah — see sünnib."

Signaalkellad . . . Semafoori kõlin . . . Lõpmatult väsinud, unine meeleolu oli väikese jaana kohal.

Roopad hõõgusid hirmsat kuumust, olid nagu sulanud. Ei tuult, ei õhku. Hauduv, tappev kuumus.

Ootamine . . . ootamine . . . ootamine . . .

Fitzgerald oli istunud ühele punutud pingile, mida pärismaalased ei julenud puudutada. Nad olid määratud sahibitele. Ta oli sulenud silmad ja tuhat kirjut pilti möödusid ta vaimusilmade ees. Kaleidoskoobi-taoliselt kiirelt. Sõit autos . . . pauk leopardi pihta . . . üksteist püüdvate ja neelavate koletiste õudne möll krokodillitiigis . . .

Ta oli liig väsinud, et välja võtta oma tubakakarpi, kuigi oleks heameelega suitsetanud.

Rawlinson vaatles teda kerge naeratusega.

"Vaene poiss," mõtles ta, "see ei ole väike asi. Hellitatud . . . hertsogi poeg . . . hiljuti veel Horse Guards'i leitnant . . . valitud polk . . . vahil Buckinghampalee ees . . . punane kuub kullaga . . . tore kiiver . . . nahksed püksid . . . säravad lakksaapad . . . valged kindad . . . ja äkki siin . . . eemal Londoni kuninga-koja ja Londoni seltskonna särast . . . klubi uhketest ruumidest . . . Piccadillys, Mayfairis ja Leicestersquare'il . . . Hydepargist dshunglisse, kus ta on kõige hädaolitikum . . . vaene poiss . . ."

Fitzgerald vaatas üles. Ta oli mõned sekundid maganud. Tõusis:

"Kas rong tuleb varsti?"

"Varsti!" lohutas Rawlinson.

"Jumalale tänu!"

Kuid möödus veel terve tund, ennekui jaamatlem astus mõlema ohvitseri juure ja teatas, et Z III on praegu lahkunud Rona jaamast ja umbes kümne minuti pärast on Barnes'is.

See teade mõjus Fitzgeraldile elektriseerivalt. Ta kargas püsti, silus valge mundri

siledaks, niisutas otsaesist lavendelveega. Pakkus ka Rawlinsonile. See tänas.

Ähkides tõi vedur rongijaama. Mõlemad ohvitserid seisid roobaste lähedal. Fitzgerald hingas ärevalt. Ta käed tuksusid rahutult pluusil. Veel kolm minutit . . . veel üks . . .

Ja nüüd tormas Fitzgerald eelviimase vaguni juure, mille esimesel aknal seis's suur, sale, punablond daam, kes elavalt viipas.

Fitzgerald kargas kiiresti trepile . . . otsatu pikk kaisutus.

Siis tõstis ta lady Irene Ashley vagunist.

Rawlinson oli taktitundeliselt kõrvale astunud. Ta ei tahtnud segada pruutpaari jällenägemist. Hindud, kes ronisid rongile, vaatasid imeliku näoilmega õrnale paarile. Kohe lady Irene järele oli lahkunud rongilt alandlikult riietatud, noor tütarlaps, keda Rawlinson vaatas kaunis huvitatult. Tütarlaps oli sale, heleblond, ta näovärv tuletas meele virsikuõisi. Suured tumedad silmad olid pikantses vastolus juustega, mis olid põetud Etoni viisil. Tütarlaps hoidis käes kahte kohvrit ja ruttas kohe pakkvaguni juure, kust võeti kaks suurt kohvrit. Rawlinson järgnes talle.

„On need lady Irene Ashley pakid?“ küsis ta.

Noor tütarlaps lasi puhata pilgul mõned sekundid ohvitseri ilusal, tõsisel näol:

„Jah . . . väiksem kohver kuulub mulle... mu nimi on Grace Hardings ja ma olen lady Irene toaneitsi . . .“

Ta naeris ja Rawlinson mõtles, et see ilus, hoolitsetud suu oli loodud muuks, kui vastata ükskõikselt. „Muidugi, mylady!“ ja „Palun väga, mylady!“ Londoni aristokraatia hellitatud daami soovidele ja käskudele.

„Kas lubate, miss Hardings, et lasen viia ka teie kohvri meie seersandi poolt autosse?“ küsis ta väga lugupidavalt. See toaneitsi Londonist sundis teda oma olekuga viisakusele ja ta ei näidanud millegagi distantsti, mis oli tema, Inglise armee ohvitseri, ja selle tüdruku vahel rippuv, alandlikus teenistuses.

Viis, kuidas Grace Hardings pea langes, oli täiuslik. Ta näis olevat õppinud palju lady Irenelt.

Pum, pärismaalasest-sõdur, kes oli juhtinud autot, jooksis juure umbes viieteistkümneaastase pärismaalasega ja mõlemad tassisid pakid autosse.

„Rawlinson, tulge ometi meie juure!“

Ja kui Rawlinson lähemale astus, ulatas talle lady Irene lõhnava, hoolitsetud käe:

„Oh, leitnant Rawlinson, tunneme üksteist juba Berresfordidest saadik. Kas mäletate? See oli mõned päevad, ennekni teie sõitsite Indiasse — sellest on möödunud kaks aastat — ja teie ütlesite, et röömutate väga, et õpite Indiat tundma. Te olite täis vaimustust, teil oli palju plaane, olite täis põnevust, täis ootust . . . Hoopis vastumeelsemalt läks Winston Fitzgerald Indiasse. Kuid ta teab nüüd, mispärast nõudsin, et ta veedaks aasta troopides . . .“

Sest et tahtsin Indiat ise tundma õppida, temaga koos, oma tulevase mehega. Ma ei tahtnud sõita läbi India mugavas rongis, ei tahtnud peatada esimese klassi hotellides, ühe sõnaga turist olla, kellele osavad juhid näitavad Potjomkini külasid, mul ei olnud selleks hinu. Winston Fitzgerald näis mulle liig pehme, liig palju kojaohvitser, parketi-inimene. Ta pidi Londonist eemale saama, pidi lõpuks ometi elu tundma õppima, mida on elanud nii mitmed Inglise ohvitserid, kes on olnud troopides. Hädaohud meelitasid mind alati. Sellepärast sõitsin Winstoni järele. Et vaadata, kuidas ta muutub India päikeses, kuidas saab uueks inimeseks, Rawlinson. Tahtsin, et elaksime koos hädaohtusid üle.“

„Ja siin on ju hädaohtusid?“ lisas ta põnevalt nagu laps, kes kardab, et ta armsaan soov ei täitu.

Rawlinson naeris.

„Hädaohtusid, lady Irene . . . Hädaohtusid nii palju kui soovite. Kui seda tõesti soovite?“

Lady Irene sinised silmad välkusid energiliselt: „Tahan seda, leitnant Rawlinson, seda võite uskuda . . . Sni ei olnud ju midagi. Kings hotellis Kalkuttas võib magada sama hästi kui Ektseksioris Lidol või Imperialis Viinis. Linn . . . seal võib ehk kõige rohkem auto alla jääda . . .“

Ta vaatas ringi: „Kuid siin, kesk dshunglit! . . . see on midagi muud. Ei groomisid, ei valgelt kaetud laudu punaste lampide ja orkestriga, mis saalis mängib uuemaid tantse, daamid õhtukleitides, härrad frakkis . . . nagu Londonis nii Kalkuttas. Sõit rongil läbi dshungli — see oli küll juba eelaimdus tulevaste asjade suhtes.“

„Usun, Winston,“ pööras ta peigmehe poole, „nägin vaguniaknast tiigrit tihedas bambuses. Arvan, et see oli kindlasti tiiger!“

Lady Irene Ashley oli sellest mõttest üsna ärritatud, et oli tiigrit näinud vabaduses.

Mõlemad ohvitserid naersid.

„Usun seda vaevalt, lady Irene,“ ütles Rawlinson, „loomad põgenevad tavalikult musta koletise eest, mis puhub suitsu enese ümber. See pidi olema väga vana ja väga julge tiiger!“

„Kuid Beaconsfieldi kindluse ümbruses on ju röövlloomi?“

„Kardan, et teie õorahu segavad tihedamini, kui teile on armas, tiigrid ja leopardid. Pealegi, Fitzgeraldil ja mul oli täna juba jahihõnne. Lasime leopardi maha ja saak — ta nahk — on tore tekk teile, lady Irene,“ lõpetas Rawlinson kerge kummardusega.

„Rawlinson on väga alandlik, Irene! Kui ta ütleb, et meil oli jahihõnne, ei vasta see teile! Ta lasi leopardi üksi maha!“

Lady Irene silmad muutusid suurteks ja ümarikkudeks:

„Tore! Ja mis tegite loomaga?“

„See puhkab kindlalt arvurikaste, enam või vähem suurte krokodillide soomustatud keredes! Pealegi näete mõne tunni pärast seda krokodillitiki!“

Mõlemad ohvitserid saatsid lady Irene auto juure, mille kõrval seisis blond toaneitsi.

„See on mu tubli Grace Hardings, uue aedniku tütar Yamborough Castle'is, kes tahtis mind tingimata siia saata,“ ütles lady Irene kerge käeliigutusega.

„Tunnen juba miss Hardingsi! Ta ei näe sugugi välja nagu toaneitsi. Üsna daamlik!“

„Ta on tõepoolest kena tüdruk,“ vastas lady Irene Rawlinsoni tasasel häälel tehtud märkusele.

„Grace, teie istute juhtiva sõduri kõrvale!“ käskis lady Irene.

„Muidugi, mylady!“

Kui ta parajasti tahtis käsku täita, astus Rawlinson ruttu ta kõrvale:

„Istuge, palun, autosse, miss Grace. Olete seal harjumatu kuumuse vastu paremini kaitstud kui mehe kõrval tüürihõnnetal!“

Ja pöördes lady Irene poole, ütles Rawlinson:

„Teil ei ole vist midagi selle vastu, kui miss Grace istub teie ja Fitzgeraldi juure?“

Lady Irene kehitas õlgu:

„Palun . . .“

Alandlikult võttis Grace istet, siis algas sõit . . .

* * *

Beaconsfieldi kindluse väikese kasarmu lipuvardalt lehvis Union Jack. Lehvis kerges õhtutuules, mis oli tõusnud ja puudutas

lehvikpalmide tüvesid, mis ulatusid üle kerge katuse.

Pealik Sharke seisis säravalt valges mundris kasarmu värava ees.

Ta oli käskinud Pumi anda kolmekordse signaali, kui auto oli jõudnud Beaconsfieldi kindluse esimeste onnideni.

Nüüd tõstis pealik Sharke mõõga ja kuus pärismaalasesest muusikut hakkasid shimmyt mängima. See oli „Indian Butterfly“ kuid ainult väga muusikaalsed inimesed oleks võinud sellest toonide ja rütmide segadusest eraldada selle kena tüki viisi.

Kuid sellest hoolimata oli see austus lady Irenele. Vabad sõdurid seisis kasarmuõues, kandsid paremaid mundreid ja ootasid „naist keisrimaalt,“ valget naist. Paljud neist ei olnud veel näinud ühtki valget naist ja tegid poolvaljuid märkusi.

Sharke astus ruttu auto juure ja avas ukse.

Lady Irene ulatas talle käe.

„Tutvustamine on vist asjatu,“ naeratas ta, „mulle jutustati teel siia väga palju teist, pealik Sharke, ja Winston on tingimata ka minust rääkinud!“

Sharke raputas Fitzgeraldi ja Rawlinsoni käsi ja vaatas küsivalt blond Grace'ile. Nagu oodates, et lady Irene teda tutvustab.

Kui see ei stündinud, küsis Sharke tasa Fitzgeraldilt:

„Kes on teine daam?“

Fitzgerald naeratas:

„Mu mõrsja toaneitsi. Kena, eks ole?“

„Võimatu, täitsa võimatu! Toaneitsi . . .?“

Pealik Sharke raputas uskmata pead. Kuid lady Irene ei jätnud talle palju aega mõtlemiseks.

„Teil on siin suurepärane, pealik Sharke,“ ütles ta, astudes Fitzgeraldi ja Rawlinsoni kaasabil autost, „krokodillitiki on lihtsalt grandioosne. Rongilt kohe dshunglisse . . .“ Ta vaatas kasarmut:

„Kena ehitus. Ja muusika lihtsalt suurepärane!“

Ta viipas muusikutele, kes kummardusid peaaegu maani. Trummilööja tõstis kepi. Õhtupäikeses välkusid instrumendid nagu kuld.

Ja nüüd kostis pühalikult, tõsiselt ja haaravalt „God save the king.“ Ohvitserid haarasid troopide mütside järele, lady Irene ja Grace seisis vaikides. Viis valget olid nähtavasti liigutatud. Pall Mallis . . . Hydepargis . . . Sidneys . . . Bombays . . . Gibraltaril: igalpool selle hünni toonid, igalpool pühalik meeleolu seda rah-

vuslaulu kuulates, mille toonid ulatasid üle maakera.

* * *

Pealik Sharke oli lasknud serveerida oma bungatow's valitud söögi. Valitud muidugi olusid arvestades. Mõned sõdurid olid ennelõunat jahil käinud ja määratud ananassid, viinamarjad, mis nägid välja nagu suured sinised ja mustad kivikuulid, banaanid ja teine troopide puuvili moodustas desserti. Lady Irene oli lubanud erandlikult, et ta toaneitsi Grace sellest esimesest söömingust Beaconsfieldi kindluses osa võtta tohtis. Blond tüdruk istus vaikides laua otsas, ei vaadanud taldrekult üles ja tänas Rawlinsoni, kes ta eest hoolitses ja täis armastusväärselt tähelepanu oli, kerge peanoogutusega.

Sharke tõstis klaasi, mis oli täidetud raske portveiniga:

„Inglismaa!“ ütles ta tasa ja nüüd tõstsid kõik klaasid.

Inglismaa — ja läbi avatud akna voolas sisse troopide uimastav lõhn, kostsid ebamäärased hääled, see oli igavene kosimine, armastusuim selles pehmes, magusas õhus; palmid sosistasid öötuules, sirelid ja orkiideed kummardusid üksteise poole, sosistasid saladuslikult, ja ööpimeda dshungli kohal, kus kõnelesid teised hääled valjusti ja arusaadavalt, säras kuldse toreduses, ebatõeliselt suurelt ja uhkelt kuu; Lõunarist välkus ja helkis, puistas kuldtilku öö tähtedega tikitud, süsimustale mantlile.

Inglismaa ja ikka jälle Inglismaa. Suhted emamaa ja selle määratu riigi vahel.

Lady Irene toetus mugavalt toolile ja võttis vapiga kaunistatud, kuldsest toosist õhukese sigareti.

„Sa võlgued mulle veel seletust, Winston, mis lubasid mulle, kui kõnelesin sinuga Kalkuttast. Kust teadsid sa, et olen jõudnud Kalkuttasse . . . Teel Barnes'i mõtlesin ikka jälle sellele ja unustasin siis jälle-nägemise rõõmus seda sult küsida.“

Pealik Sharke ja leitnant Rawlinson vaatasid üksteisele tähendusrikkalt otsa.

Ja nüüd jutustas Fitzgerald Singh Rah illumisest ja peaaegu usumatutest kunsttükkidest, mis ta teinud.

Lady Irene silmad välkusid:

„Kuid see on ju muinasjutulik . . . need on asjad, millest meil kodus ei ole aimdustki. Singh Rah peab homme tulema ja ka mulle tõendama, mis ta võib!“

Sharke naeris:

„Nii lihtne nagu kujutlete, lady Irene,

see ei ole! Singh Rah ei ole silmamoondaja, keda võib kutsuda ja tasuda. Teie ei tunne Singh Rah'd. Ta tuleb, kui see talle meeldib. Veel ükski eurooplane ei ole võinud sundida Singh Rah'd tulla, mitte Inglismaa panga varanduste eest. Singh Rah'l ei ole nende müstiliste asjade suhtes isiklikku sihti. Ta on vähenõudlik, raha ei meelita teda. Imelikud kunstid, mida ta näitab inglastele, peavad sisendama meile lugupidamist inimeste vastu, kes seisavad enam või vähem meie valitsuse all. Tean kindlasti, mis ütlen — enam või vähem. Sest suur poliitik earl of Beaconsfield, kelle järele meie kindlus on saanud nime, India keisririigi asutaja, juut Benjamin Disraeli, teadis kindlasti, et meie inglased ialgi, kuulge, mitte ialgi seda miljoniriiki täielikult alla heita ei saa, et igalpool on püünised, kuhu satume varem või hiljem, kus jääme kinni. Igalpool kraaterid . . . maa all müriseb ja peal näib olevat paradiis. Kuid paradiisis luuravad maod. Ka Singh Rah, keda pean tõsiselt kallimeelseks ja heaks inimeseks, on siiski läbipaistmatu. Mis teame meie, isegi kui veedame siin hulga aastaid või kogu elu, asjade algpõhjusest, vooludest ja vastvooludest, väest, mis valitseb nägematult, salasektidest, elavate ja surnute kultsusest. Ja templites . . . Meile näidatakse õudusäratavaid ebajumalate kujusid . . . , hiiglakujud . . . , üksikud, valgesse riidetatud braminiid jalutavad sammaskäikudes . . . , nad naeratavad . . . , teretavad meid . . . , juhatavad meid . . . Kuid meie jääme välispiinnale, meie ei saa heita pilku riietustesse ja tseremoniatesse, meie jääme ebapuhtaks, kelle ees kummardatakse hambaid kiristades, kuid keda vihatakse sügavamast hingest. Sepoid, kes seoti kahurite suude ette, ennekuigi anti käsk laskmiseks, meeletute mässude paljud, paljud ohvrid ei ole ununenud. Ja kõige pealt ei andestata meile, et oleme oma nõndanimetatud kultuuri toonud maale, mille kultuur on mitu sajandit meie omast vanem ja mille kandjad selle üle, mis meie nimetame kultuuriks, ainult põlastavalt naeratavad!“

Lady Irene vaatas Sharke'ile poolsuletud silmil näkku:

„Usun, et teil on õigus, pealik Sharke. Mul oli väga mõistatuslik, õudne tunne, kui astusin esimest korda India pinnale. Maast tõuseb õudne lõhn. See on haiglane . . . lagunev . . . Tundsin külmavärinaid . . . Kõik on teistsugune, peaaegu ebatõeline . . . Ja ometi lõpmatult ligitõmbav ja veetlev nagu iga suur saladus . . .“

Fitzgerald suitsetas vaikides. Ta teadis ja tundis, et lady Irene tast oli üle, tal oli — omast ääretust armastusest hoolimata — mõrja läheduses ebakindel tunne. Lady Irene valitses, ta oli ka abielus üleolev.

Lady Irene tõusis: „Olen veidi väsinud reisist ja muljetest, nende tundmatute asjade rikkusest, mis mind on üle külvanud. Tahan magada!“

Sharke, Rawlinson ja Fitzgerald tõusid kohe.

Kindluse komandant võttis suure, elektri-taskulambi.

„Mispärast koduteel nii pidulik valgustus?“ küsis lady Irene, „kuu paistab päevaselgelt. Võisin näha läbi akna iga palmi, iga pöösast, jah, iga lille.“

Sharke noogutas: „Tean seda, lady Irene. Ja ometi pean taskulambi ühes võtma. Kaitseks . . .“

„Kaitseks?“

„Jah. Kaitseks madude vastu. Juhtub tihti, et bungalow'de vahel tuleb kallaletung. Maod on ööloomad. Kui nüüd kobral peaks olema sümpaatne pähepiste alata öist kallaletungi — ei või iialgi teada, millal need kenad loomad on ärritatud — siis pimestatakse neid taskulambi terava kiirega ja kaotakse siis ruttu. Kobradega ei või naljatada, lady Irene! Pean teid julgeks daamiks ja sel põhjusel näitan teile homme, kuidas ise infitseerida maoseerumi, kui on olnud õnnetus, et madu on hammustanud.“

Teel lady Irene bungalow'sse oli väga vaikne. Kasarm oli rahulik nagu välja surnud, ainult vahipostide siluetid seisid kangelt väraval.

Peen kruus nagises mõlema naise ja kolme ohvitseri jalgade all.

„Võimalikult tasa, härrased,“ ütles Sharke hoiatavalt, „et meie ei ärata dshunglit. Muidu kuuleme ahvide haukumist ja kriiskamist, papagoide tigidat kisa kogu öö. Dshungliloomad ärkavad kergesti unest ja rahustuvad raskesti.“

Pärismaalased-sõdurid pakkisid lady Irene kohvreid välja. Uskumatu hoolikusega aetasid nad asjad kastidesse, ettevaatlikult, nagu oleks need pühadused. Mõlemad toad, kus elas lady Irene, olid suure armastusega korda seatud.

Ampel rippus voodi kohal ja andis nõrgalt roosakat valgust. Oli ehitatud isegi suure rutuga väike vannituba ja lady Irene noogutas Grace'ile lõbusalt:

„Te magate kõrvaltoas, Grace. üks ole?“

Siis soovisid kolm ohvitseri head ööd ja läksid.

Vaevalt olid nad bungalow'st lahkunud, kui lady Irene võttis blond Grace ümber kinni ja teda mõlemale põsele suudles. Siis löi ta käed kokku ja naeris valjusti.

„Grace, laps, kas ei teinud meie seda suurepäraselt? Päril suurepäraselt? Kindral sir Herbert Mac Hartey, Mikaeli ja Georgi ordenite omaniku tütar esineb siin minu toaneitsina ja täidab seda vastutusrikast kohta rahuloldavalt. Grace, see oli sinust tore pähepiste. Nii võid näha oma Rawlinsoni kõige lähemalt . . . Usun, et ta oli sinust esimesest silmapilgust peale vaimustatud. Tore, et Winston sind minu juures ei ole näinud, et oled elanud kaks aastat Itaalias . . . Ta ei oleks sind küll välja annud, kui sind oleks tundnudki. Rawlinsonil ei ole aimdust, et oled ta valinud oma tulevaseks abikaasaks ja et ta juba aastate eest avaldas su peale kustumatut muljet. Ja Sharke . . . Ta on ainus, kes ei usu seda toaneitsilugu täielikult. Kuid olen su vastu hästi jahe ja see rahustab teda kindlasti. Laps, see on suurepärase!“

Grace oli loobunud toaneitsi alandlikust olekust, oli võtnud kohvrüst siidipyjama ja oli süüdanud sigareti.

„Ma ei oleks iialgi uskunud, Irene, et võin olla nii osav näitlejanna. Meis kõigis on ju veidi komöödiandi verd, meil peab ainult võimalus olema seda kasutada.“

Ta käis toas ringi, nähtavasti katsudes oma sõbranna Irene käiku ja olekut kopeerida.

„Grace, teie istute autojuhi kõrvale,“ aimas ta Irenet järele, „jah . . . usna kena tüdruk, Rawlinson . . .“

„Mulle tegi rõõmu, et Rawlinson su autosse istuda lasi ja ise istus autojuhi kõrvale. Ta on gentleman . . . Ma ei oodanudki teist . . .“, naeris Irene, kes nüüd samuti oli võtnud välja toreda pyjama, „ta meeldib mulle. Tas on tõsidust, korrektsust, sõjamehelikkust. Inimene, kes midagi ei karda. Ja kuidas meeldib sulle Winston?“

„Veetlev, elegantne poiss. Ei ole siin sugugi kohal. Kaardiväe ohvitser, kes ei sobi Indiasse. Kauaks ta siia ei jää, kuid on pidanud su kõige kõrgemal soovil troopidesse minema, et sa võiks oma igatsust vaigistada ja ühtlasi ta läheduses olla!“

Mõlemad daamid istusid ampli all ja suitsetasid. Grace aeglaselt, nautivalt, puhudes õhku siniseid rõngaid. Lady Irene kiirelt, närviliselt. Erinevad temperamendid paistsid silma.

(Järgneb).

Vabrikuneiu.

Saksa kirjanik **Lothar Brenkendorf.**

Oli esmaspäeva hommik. Perkins ja & Atkini suure posamentidevabriku töösaalis Londonis ühines kangastelgede klöbin arvutute rataste surina ja raginaga ainsaks inetuks, kõrvulukustavaks müraks. Pikkades ridades istusid enamasti veel väga nooruslikud narmastepunujad oma töölaudade ees ja mõned eksinud päikesekiired, mis ainult juhuslikult olid leidnud tee läbi kitsaste, taevakõrguste müüride Perkins ja & Atkinsi aknateni, mängisid sügavasti töö üle kummardunud blond- ja pruunide peadega.

Läbi kitsa käigu, mis oli jäänud vabaks tüdrukute istmete vahel, sammus üks üldiselt kardetud töömeistraid, kelle lähenemisel naistöölised veel sügavamini ja veel alandlikumalt kummardusid töö kohale.

Tema kannul astus peen olevus, kes võis umbes kakskümmend aastat vana olla. Oma peene, paenduva kujuga ja ilusa näoga oleks ta paremas riietuses kindlasti avaldanud väga soodus muljet. Nii aga, kuidas ta oli riietud, vanas madrusemütsis, väikseks jäänud, poollahtises jakikeses, mille alt paistis sitsipluus, määramatu värviga kuues ja väljasõtkutud kingades näis ta liig mannetu ja lohakas, et oleks võinud avaldada head mõju.

Vargsi järgnesid talle, kui ta möödus, naistöölised uudishimulikud pilgud ja ettevaatlikult sosistatud, enamasti mitte väga heatahtlikud märkused „uue“ kohta käisid suust suhu, saadetud pilkavast naeratusest või allasurutud naerukihinast.

Meister peatas oma saatjaga ühe laua ääres, kus oli üks tööpink vaba.

„Toon teile uue kaaslase, miss Howard,“ pööras ta kõige lähemal istuva tüdruku poole. „Te ehk võtate ta veidi oma hoole alla ja õpetate teda, sest ta ei ole varem posamente valmistanud. Kuid narmastepunumine on nii lihtne, et ta võib õppida seda veerandtunniga.“

„Muidugi, mr. Gillworth, ta õpib seda ruttu.“

„Ma vaatan lõunaajal järele, kuidas teil läheb, miss Russell,“ jatkas meister, pöördes uue naistöölise poole, „ja kas võime teid tööle jätta. Ärge unustage eineajal vabrikukorda lugeda, mis on seintele pandud. Ja pidage meeles, et anname tööd ainult korralikkudele tüdrukutele, kes ei aja ringi armukestega ega kannu oma sissetulekut kõrtsi.“

Selle lühidalt ja karedalt öeldud manitsuse juures, mis eriti oma lõpposas pidi kõlama võõrastavalt neiu kõrvale, oli miss Russellile veri näkku tõusnud. Kuid ta ei vastanud, vaid langetas alandlikult pea ja pani siis kiiresti mütsi ja jakikese seinale rippuma, et kohe hakata tööle.

Noor naistöoline, kellele ta oli antud teataval määral õpilaseks, vaatles teda kaunis avameelselt uurivalt ja ei näinud oma uurimise tulemusest just rahuldatud olevat, sest ta värske, ilus nägu võttis kaunis upsaka ilme, kui ta ütles: „Loodan, et teie ei ole liig saamatu, sest nende näljapalkade juures, mida siin makstakse, ei või ma raisata oma aega pika seletusega.“

„Katsun teid võimalikult vähe tülitada,“ oli alandlik vastus. „Meister ütleb, et töö ei ole raske.“

Vastuse viisakas kuju näis miss Howardi sõbralikumaks tegevat. „Noh, mõni ei õpi seda tervel eluajal,“ arvas ta. „Palju lõbu teil sellest igatahes ei ole. Kuid me võime ju katsuda. Siin on teie ratas ja nüüd vaadake, kuidas mina seda teen.“

Uus naistöoline jälgis pingutatud tähelepanuga ja kui ta ise ratast hakkas ajama, noogutas õpetajanna heakskiitvalt.

„See läheb paremini, kui arvasin. Kuid teie ei tohi algul unustada tatta pöörlemise arvu lugeda. Narmad ei saa muidu ühepikkused. Mida olete siiani teinud, et teil on nii kitsad ja valged käed?“

„Koloreerisin õnnesoovikaarte ja olen teinud juhuslikku kirjatööd.“

„Nii? See ei mõjuta vist küll sõrmi nagu need vastikud narmad, mis naha katki lõikavad. Ütlen teile ette, et teil mõne päeva pärast juba on väljakannatamatult valusad sõrmeotsad. Mispärast ei jäänud teie oma meeldivama tegevuse juure?“

„Kaotasin töökoha, sest et enam midagi teha ei olnud. — Kas teen õieti, miss Howard?“

„Jah, üsna õieti. Kuid see on mõttetud, et nimetate mind ühtelugu miss Howardiks nagu oleksite kohviviidil. Siin ei olda nii pidulik. Mu nimi on Ethel ja teie nimi?“

„Maud.“

„Vaadake! See on lühem ja lihtsam. Pöörake edasi ja lobisege võimalikult vähe, et saan kokku oma poolteist shillingit. Aegajalt heidan pilgu teiegi tööle.“

Paranemisel.

Pildistanud Fr. Moerschel, Rudolfzell, Voigtländer
Heliaraiga.

Miss Maud Russell pani manitsust tähele ja lasi rattal vaikides suriseda, ilma et oleks kordki üles vaadanud. Ta õhin oli teistele, kes teda ikka veel tähele panid, pilkava nalja põhjuseks. Sest kui ta kõrv oli harjunud klõbina ja surinaga, võis Maud selgesti kuulda sosistatud tähendusi, mida vahetasid naistöölised. Kuid ta ei lasknud end sellest eksitada, samuti mitte paberikuulidest või lõngakeradest, mis talle vahetevahel kõige mitmekesisematest suunadest pähe lendasid.

Seal kõlas äkki Etheli hele hääl teravalt ja pahaselt: „Jätke kord need inetud vallatused! See ei ole lõbu siin tööd teha. Mis pärast teete sellele vaesele olevusele elu veel raskemaks?“

Kuigi ta oma ametiõdede enamusest varem ei olnud, näis Ethel nende seas lugupidatud, sest nüüd jäeti Maud tülitustega rahule.

Kuid pooletunnilisel einevaheajal sai ta jällegi palju kannatada, sest mõned vanemad naistöölised olid nähtavasti otsuseks teinud tema kallal oma vaimukust proovida.

Nad tunglesid ta ümber, pärisid silmakirjalikult ta õmblejanna aadressi ja poe järele, kust ta ostis kingi, või soovisid talle õnne rikka austaja pärast, kellele ta võlgnevat kahtlema tänu õhukese hõberisti eest, mida ta kandis sametpaela küljes kaela ümber.

Lõpuks, kuna Maudil oli kaasas õhuke võileib, kuid puudus jook, läks üks pilkajaid salakavalas lahkuses nii kaugele, et pakkus talle lonksu punutud pudelist, millest ta ise oli rüübanud umbes pool tosinat korda.

„Ärge häbenege,“ ütles ta, „ja võtke tubli sööm. See on ainult külm tee.“

Maud Russell viivitas veidi. Kuid ta ei tahtnud nähtavasti vahetada oma uute ametiõdedega rikkuda ja tõstis sellepärast tasa tänades pudeli suu äärde.

Kuid järgmisel silmapilgul tõmbas ta ehmumult näo viltu. „Oh — see ei ole tee, see on —“

„Whisky!“ täiendas suuremeelne andja kuivalt. „Muidugi! Kuid meil on kombeks teda niiviisi nimetada.“

Teised tahtsid lõhkeda naerust, et nali nii hästi oli õnnestunud, ja nokkimised oleks muutunud Maudile vist piinlikumaks, kui Ethel Howard ei oleks kaitsjana vahele astunud ja ta enesega ära viinud.“

„Ärge võtke seda südamesse,“ ütles ta lohutavalt. „Nii teevad nad alati, kui tuleb uus. Kui käite rahulikult oma teed, ei hooli teist ükski kahe või kolme päeva pärast. Sest nad ei ole õigupoolest halvad, ainult veidi toored.“

„Aga see viinapudel! Kas on võimalik, et noor tütarlaps seda hirmsat jooki tarvitab?“

Teine vaatas talle imestanult otsa. „Teie õnnesoovikaartidevabrikus oldi vist väga viisakas, et whisky teile on nii võõrastav. Siin on kahekümne tüdruku hulgas vähemalt viisteistkümmend, kes toovad gini või whisky igapäevaseks joogiks kaasa. Muidugi tuleb teda sisse tuua kohvi või tee nime all, sest joodavate jookide tarvitamine tööajal on vabrikukorra järele keelatud. Kuid meistrid litsuvad ühe silma kinni, sest nad teavad, et homme oleks pool töökohti tühjad, kui nad hakkaks uurima kaasavõetud kannude ja pudelite sisu.“

„See on hirmus! — Sellepärast siis manitses töömeister, et ma ei kannaks oma sissetulekut kõrtsi?“

„Muidugi! — Vaadake punajuukselist tüdrukut seal eemal! Ja seda punetavate silmadega, kes istub ta vastu! Need on kaks osavamaid töötajaid, kuid joomises võiks

nad võistelda ahjuküttjaga. Ja seal on veel terve hulk, kes teevad samuti. Vaadake täna õhtul läheduses olevatesse kõrtsidesse. Siis võite näha imet.“

Suur vabrikukell kuulutas einevaheaja lõppu ja jälle klõbisesid kangasteljed ja surisessd rattad: kuna teised hakkasid jutlema ja naeru kihistama, kui teadsid, et olid järelvalveta, istus Ethel tõsise näo ja kokkukurutud huultega vaikides töö taga. Pilgud aga, mida ta heitis aegajalt uue naabrinna poole, et vaadata selle edenemist, olid nüüd osavõtlikud ja sõbralikud. Esialgne pahameel oli taganenud sümpaatlisema tunde ees.

Lõunaajal tuli töömeister, kes oli juhata-

Kaks ja pool shillingit nädalas, Ja kui teie eest kõnelen, võite alles palgapäeval maksta.“

„Täna — te olete väga sõbralik. Kuid mul on veel veidi raha ja ma ei taha võlga teha.“

„Seda parem. Kas lähme?“

Maud oli nõus ja nad läksid üle pika, rāpase õue, mille ühes otsas oli Perkins ja & Atkinsi vabrikuhuone. Umbes õue keskel, kus ärisõidukid ja kõrge lauavirn ainult kitsa käigu vabaks jätsid, pidid nad mööduma noormehest töölise riietes, kes seal näis ootavat.

Ta nägi lihtsast, sinisest pluusist hoolimata väga kena välja ja ta ilus, avameelne

Kajakad enne tormi.

Foto: Eugen Kleff. Plaat: Agfa-Chromo-Isorapid.

nud Maudile koha, ja kuigi ta heakskiitmine avaldus arusaamatus pominas, siiski pidi ta Maudi töösavusega rahul olema, sest kui ta oli uurinud ja mõõtnud selle valmistatud narmaid, ütles ta: „Hea. — Teie võite jääda seitsme shillingi eest nädalas.“ —

Nagu mesilasteparv kihasid naistöölisel läbisegi, kui kell kaksteistkümmend jälle vabrikukell kõlas. Maud Russell oli jakikese selga ajanud ja madrusemütsi nõelaga pak-sudel juustel kinnitanud, kui Ethel ta juure astus.

„Kas lähete lõunaks koju?“

„Ei, elan liig kaugel. Mõtlesin siin läheduses odavasse söögikohta minna.“

„Mu emal on väike söögimaja. Kui see üle on meelega järele, võime sinna minna.

nägu elavate silmadega ja edevate, tumedate vurrudega oli talle vist kinkinud nii mõnegi sõbralikult julgustava pilgu mõõduvatelt naistöölistelt.

Kui mõlemad tüdrukud ta juure olid jõudnud, haaras ta teretades müt-i järele. Kuid ainult Maud vastas talle peanoogutusega, kuigi veidi võõrastavalt. Ethel vaatas kõrvale ja läks ärapööratud näoga mööda. Kui ta tänaval näo jälle oma saatja poole pööras, oli ta ilme sünge ja terav korts seisis ta tumedate kulmude vahel.

Kogu tee kestel, mis ei olnud pikk, oli ta sõnaaher ja hajameelne.

Proua Howardi söögimaja oli väga lihtne. Söögisaaliks olev ruum jätkus parajasti kaheteistkümnemele või neljateistkümnemele tüdru-

kule, kes sõid kiiresti pika, katmata laua ääres oma lihtsat toitu.

Ethel viis oma uue tuttava elutuppa, mis vaesusest hoolimata oli siiski kodune. „Kõrvaltoas ei ole ruumi,“ ütles ta. „Oodake silmapilk — toon meile kohe süüa.“

Kahtlemata ei olnud need kõige halvemad suutäied, mida ta kõõgis oli saanud enesele ja Maudile ja söömise ajal näis ta hea tuju tagasi tulevat. Naiseliku uudishimuga, kuid ilma pealetükkivusest päris ta ametiõde olude järele.

„Teil ei ole enam vanemaid? See on väga kurb noore neiu jaoks Londonis. Kas elate võõraste juures?“

„Ei — sugulaste juures. Olen seal kaunis rahul.“

„Kuid teie välimusest ei näi need sugulased palju hoolivat. Ei teeks viga, kui teeksite endid veidi ilusamaks. Näiteks teie frisuur! Vaevalt võib märgata, et teil on ilus nägu. Kas soovite, et korraldan teie juuksed teistmoodi? — Meil on aega küllalt.“

Maud eitas tänades. „Ma kannan neid heameelega niiviisi,“ ütles ta, „ja ma ei hooli sellest, kas inimesed peavad mind ilusaks või inetuks.“

„Seda olen paljudelt kuulnud. Kuid teie olete esimene, keda usun. Teie olete ehk mõistlikum kui teised. Sest kui mehed meist ei hooli, pääseme murest ja südamevalust. Armastus on kahtlane lugu. Ta paneb kannatama või meie tekitame teistele kannatusi. Üks on sama vähe ilus kui teine.“

See rahulik-filosoofiline vaatlus ei takistanud teda aga end väikese seinapeegli ette seada ja oma tuulest sasitud frisuuri suure hoole ja edevusega korraldada. Ka oma riideid kohendas ta nii kaua, kuni ükski inetu korts ta pahameelt ei äratanud ja kuni võis olla kindel, et ta ilus, sale keha paistis soodsas valgustuses.

„Ah, kui oleksin rikas,“ ohkas ta, „ja võiksin riietuda nagu suursugused daamid, kes ilma tualettideta ja eheteta ei oleks ilusamad kui meiesugune. Kuid niikaugele ei jõna ma iialgi!“

„Sellepärast on kõige targem, seda mitte soovida. Usun pealegi, et neil suursugustel daamid on muresid nagu meilgi.“

„Ah, need on kõnekäänud! Kui mul oleks raha küllalt, et osta ilusaid riideid ja briljante, ei hooliks ma teistest muredest. — Ah, briljandid! — Ütlen teile, Maud, — ehtsate briljantide eest annaksin kõik.“

Kuna ta kõneles, oli ta avanud peegli-kapikese laeka, mille ees seisis, ja võttis sealt väikese, nurkadest lõhkise papikasti,

See näis olevat ta ehteasjade kast, sest kuna ta selles kiiresti kobas, viskas ta kõiksugu väärtusetu kraami, nagu võib osta mõne penni eest tööliste eeslinnade ehetekauplustest, kapikese plaadile — merevaigunõelu ja granaatkõrvarõngaid, tombakist käevõrusid ja kord kullana läikiva, nüüd roheliseks muutunud uuriketi.

„Seal, — kui see oleks ehtne!“ hüüdis ta, tõstes kõrgele lõpuks leitud sätendava eseme. „Edward ütleb, et see oleks varandus.“

Nõel, mille ta kinnitas peegli ees pluusi külge, oli suurtest läbipaistvatest ja punastest kividest valmistatud poolkuu, nähtavasti kullast. Kuna Ethel end pööras, et lasta valgusel nõelal mängida, saatis ehe vikerkaarina helkivaid kiiri igasse külge.

„See on ilus, eks? — Kuid sse on kaljuks ainult lihvitud klaas.“

Maud oli lähemale astunud ja vaatles nõela tähelepanelikult. „Andke mulle poolkuu vaatlemiseks, armas Ethel,“ palus ta, „tahan kive lähemalt näha.“

Teine oli nõus. Ta oli uhke, et Maud tundis huvi ta omanduse vastu.

„Sain nõela kahe päeva eest kingituseks,“ jutles ta. „Te oleks nägema pidanud, kuidas teised eile väljasõidul oma päid pöörasid — oleksin nad heameelega uskuma pannud, et ese on eht; kuid kartsin, et teen end naeruväärseks.“

„Kas teate aga kindlasti, Ethel, et kivid ei ole ehtsad?“

Naistööline naeris heledasti. „Kas näen välja, et mulle kingitakse nõelu, mis maksavad viissada naela? Kui Edward võiks jagada sarnaseid kingitusi, otsiks ta enesele teistsuguse daami.“

„Edward? — Kas see noor mees, kes teid enne teretas?“

Küsitu läks tulipunaseks ja pööras näo ära. „Ah too — ! — Seal — granaatkõrvarõngad on temalt ja merevaigunõel. Nad valmistasid mulle rõõmu, kui nad sain. — Nüüd ei taha ma neid enam näha.“

Maud keerutas ehet ikka veel sõrmede vahel.

„Te andsite talle siis — nagu näib — Edwardi kasuks jooksupassi? See on vist väga suursugune härra?“

„Lady jaoks ei oleks ta ehk küllalt suursugune, minul küll. Parem kui tavalik tööline, kellega peame leppima. Ta on äris ametis, kus mütiakse järeletehtud ehteid, ja ta ostis nõela väikese vea tõttu oma hinnaga eest.“

„Nii — nii! — Kas tunnete ehk firmat? — Imitatsioon on suurepärane.“

Ethel võttis poolkuu ta käest. „Andke siia, et teie ei armuks tasse ja mult mu Edwardi ei riisuks,“ naljatas ta „Muide, mida teate teie eht ja valekividest? Ehtsat briljanti ei ole teie vist iialgi käes hoidnud.“

„Noh, vaatlen neid mõnikord suurte juvelieride akendel. Usun, et isegi asjatundja ei suudaks seda nõela eraldada ehtsast.“

„Te tahate mulle meelehead teha — see on teist ilus. Kuid ma ei ole rumal, et hakkan seda uskuma.“

Ta viskas poolkuu ühes teiste asjadega papikasti tagasi ja tegi end minekuks valmis.

„On ülim aeg,“ ütles ta, „sest need närud vabrikus tõmbavad hilinemise eest palgas, maha. Kui tahame headeks sõpradeks jääda laenan teile nõela heameelega ühes õhtuks või pühapäevaks. — Ütlen teile avameelselt, et te mulle algul põrmugi ei meeldinud, kuid nüüd meeldite juba kaunis hästi ja ma loodan, et saame üksteisega hästi läbi.“

Nad pöörasid heatujuliselt Perkins ja & Atkinsi juure tagasi ja nende sõprus näis järgnevatel päevadel ikka kindlamaks muutuvat. Etheli ennustus, et teised varsti enam ei hooli uuest naistöolisest, täitus kiiresti. Nokitu rahu ja vaikne olek tegi teised araks ja mõned jonnakamad olid saanud noomida miss Ethelilt nii edukalt, kelle väike suu hädakorral oli õigel kohal, et eelistasid ta kaitsealusel eemale hoida.

Väga sõnakas ei olnud Maud Russel ka Etheli vastu. Ta katsus võimalikult hoiduda küsimustest ta olude järele ja kui ei saanud vastust võlgu jääda, rahuldus ta enamasti lühidalt jah või ei öeldes.

Ilusa noore töölise, kes neid oli teretanud esimesel päeval, leidsid tüdrukud igal lõunaajal samal kohal. Teised ei näinud selles midagi silmapaistvat, sest nad teadsid, et ta oli sellel krundil ametis ja tema ei olnud ainus, kes veetis einevaheaja meelsamini vabrikuõues kui mõnes lähedas kõrtsis. Ta ei tülitanud Maudi ja Ethelit iialgi, iialgi, vaid teretas ainult tummalt. Kuid ta nägu oli selle juures alati kurb ja ükskord nägi Maud selgesti, et ta suunurgad tukatasid, kui Ethel nagu tavalikult pea kõrgilt ära pööras.

Kui Maud järgmisel hommikul üle vabrikuõue läks, et tööle minna, astus noor tööline üllatuseks ta teele ja ütles, tõstes veidi kohmaka viisakusega mütsi: „Vabandage, preili, kui julgen teid kõnetada. Kuid

Haapsalu laht.

Foto: A. Priimägi. Kaamera: Zeiss Ikon.

näen teid ikka Ethel Howardiga koos. Te olete ta sõbranna, eks?”

„Ja mis sellest?”

„Siis peaksite katsuma teda päästa selle viletsa inimese käest, kes saadab ta veel õnnetusse — selle edeva Edward Browni käest, kes ootab teda õhtul ja ta koju saadab. See poiss ei kavatse head. Ethel kahetseb kord kibeasti, et käib temaga.“

„Kui teate tast halba, mispärast ei ütle või ei kirjuta teie seda ise Ethelile?”

Noor tööline raputas kurvalt pead. „Minust ei taha ta teada. Armastan teda otsekoheselt ja tegin kõik, mis lugesin ta silmist. Kuid ta murdis siiski minuga, kuna see Brown oma sileda kelminäo ja moodsa palituga talle paremini meeldib kui mina. Kirjutasin talle kaks korda ja ta ei avanudki mu kirju, vaid saatis nad tagasi. Te teate ise, et ta isegi mu tervitusele ei vasta. Ja ometi annaksin palju, kui ta minuga räägiks.“

Tubli poiss, kelle südamevalu seisis nii selgesti ta avameelsel näol, oli vist liigutunud Maudi südant, et kuulas teda nii kannatlikult ja et katsus teda isegi lohutada.

„Ehk tuleb Ethelile mõistus isegi tagasi. Ta on tark ja tubli tüdruk, kes ennast kaua petta ei lase, kui see Brown tõepoolest ei ole aus mees. Kas teate tast rohkem? Kas tunnete äri, kus ta töötab?”

„Ei, preili! Järele hiilida ma ei taha, see ei oleks ilus. Kuid tal on salakavalad silmad. Ja ta nägu ei ole avameelne. Seal juures vahib ta ikka ringi nagu kartes, et keegi luurab. Mehel ei ole hea südametunustus selles võite olla julge.“

„Katsun teada saada, kes ta on. Ja kui kuulen halba, hoiatan Ethelit. Luban seda teile.“

Tänutundes ulatas noormees talle oma kareda töökäe. „See on teist kena, preili! Teadsin, et ei pööra asjatult teie poole. Teil on nii armas nägu.“

Maud on kannatanud vaikse naeratusega ta käepigistust; nüüd näis talle aga kohane lahkuda. Ta noogutas sõbralikult ja kadus posamentidevabriku ukse kaudu.

Trepil kohtas Ethelit, kes — nagu näis — oli vahtinud kojaaknast välja. Tal oli jälle väike korts kulmude vahel ja ta näis nalvas tujus, sest ta vastas vaevalt sõbranna teretusele ja ei pannud selle väljasirutatud kätt täheleegi.

„Te hakate juba tutvusi tegema?“ küsis ta teravalt. „Nüüd tean vähemalt, miks Fred Doughby alati lauavirna juures luurab. Olete teinud talle vist väga armsaid silmi, et arg noormees nii ruttu leidis julguse teid kõnetada. Noh, mulle on see ükskõikne. Rõõmustan, et ta lohetas end nii ruttu.“

„Kinnitan teile, armsam Ethel —“

„Ah, rumalus! Teie ei tarvitse kinnitada. Käepigistus oli selge küllalt. Ja pealegi võib igaüks teha, mis tahab.“

Ta läks töösaali ja lõunani ei kõnelenud ta sõnagi Maudiga, kes ei olnud sugugi haavatud, vaid vaikselt enese ette naeratas, kui nägi sõbranna sünget nägu. Ta ei tükkinud ka peale, kui Ethel vabrikukella kõla kuuldes kiirelt kadus, ilma et oleks oodanud Maudi ja loobus sellel päeval lõunasöögist mrs. Howardi sööginajas.

Kuid teine ei näinud olevat liig pahane. Sest kui ta vabrikusse tagasi tuli, kümme minutit varem kui harilikult, läks ta kahetsevalt Maudi juure ja langes sellele timberkaela.

„Andestage mulle,“ ütles ta. „Olin ennelõunat tujukas. Mul ei ole Fredi peale enam õigusi. Ja kui ta abiellub teiega, saab ta parema naise kui olen mina.“

„Nii kaugel ma veel ei ole, armas Ethel!“ vastas Maud naerdes. „Ta mõtleb kahjuks ikka veel ühe teise peale.“

„Nii! — On see tõesti tõsi? Kuigi teab, et mina — Kuid see on rumalus. Minu ja tema vahekorid on lõpetatud — igaveseks. Seda ei saa muuta. Peate ise ütlema, kas ma ei ole õieti tegutsenud. Täna õhtul tuleb Edward. Siis võite teda näha ja võite oma silmadega veenduda, missugune peen poiss ta on.“

Maud vastas ainult, et ta on huvitatud mr. Edwardi tutvusest, ja läbisaamine mõlema sõbranna vahel näis jalule seatud.

Õhtul sai Maud tõepoolest au osaliseks, et nägi Edward Browni oma silmadega.

Vabrikuneiu mõistete järele võis uut austajat pidada elegantse noore mehe tüübiks. Ta oli peaaegu edevalt riietud ja isegi monokkel, mida ta oskas suruda silma täiusliku elumehe paenduvusega, ei puudunud; ta väljendus sealjuures nii peenelt ja tegi nii viisakaid kummardusi nagu oleks õppinud oma kombeid kõige peenemas seltskonnas ja harjunud liikuma aristokraatiliste salongide barketil.

Kuid meeldivat muljet ta siiski ei avaldanud, ja inelikul viisil ei näinud Ethel olevat just vaimustuses neist viisakutest ja meelitustest, millega ta üle külvati. Sest ta vaatas enamasti enese ette ja andis vahetel kaunis ebasõbraliku vastuse.

Juba õhtupoolel oli ta Maudile ölenud, et oli õppinud tundma mr. Edwardi mõne nädala eest teiste tüdrukutega tehtud väljasõidul ja et ta oli olnud algul kaunis eemal- tõrjuv ta vastu, kuni ilusa nõela kinkimine oli äratanud ta südames sõbralikumaid tundeid.

Kuna armastajad ei pea kolmandat isikut mitte just meeldivaks lisanduseks, lahkus Maud varsti ja kadus maa-aluse raudtee jaama, et istuda järgmisele, Londoni lääne poole sõitvale rongile.

2.

Sama nädala laupäeval, kui juhtusid need tähtsusetud sündmused kahe naistöölise vahel Perkinsi & Atkinsi posamentidevabrikus, oli kogunud earl of Rutterfieldi uhkes palles Citystreetil särav seltskond, kelle kogus vaimukas ja armastusväärne majaproua kord nädalas enese timber. Ruumid olid täidetud suursuguste nimede kandjatega, kes kuulusid sünni- ja vaimuadli hulka.

Kell kümme avas teener vastuvõtusalongi suure tiivukse hilinenud tulijate paari ees, kelle ilmumist tervitati üldiselt elava rõõmuga.

Juba oma välimuse järele ei võinud nad isegi selles suursuguses seltskonnas tähelepanemata jääda. Aastate tipul seisva mehe kõrge, rüütellik kuju ei mõjunud vähem meeldivalt kui imeväärse maitsega riietud, peaaegu üliõrna ja veetleva noore proua figuur ta kõrval. Mõlematel säras päikese-paisteline elurõõm heledasti silmist ja näis hakkavat teistele külge, kellega nad lühemalt või pikemalt juttu vestsid.

Need olid lord Stuart Russel, üks rikkamaid Inglismaa peerisid, ja ta abikaasa Maud, paljunimetatud Ameerika raudteeku-

ninga tütar, kes earlide, markiide ja vicomtide seast, kes teda olid ümbritsenud kahe aasta eest ta Londoni tulekul, peale lühikest valimist oli valinud ilusa ja rüütelliku noore lordi.

Teati, et armastusest sõlmitud abielu oli jäänud õnnelikuks, ja jutustati avameelse inetlusega paljudest suurmeelsetest inimsõbralikkuse tegudest, milles noorpaar nägi oma elutülesannet.

Juba väga noore tütarlapsena oli miss Maud oma ehtsa ameeriklanna tubli

eaerugiaga katsunud parandada naistöoliste tihti valjut saatust. Sajast usinast käest punutud vaip, mille olid annetanud New-Yorgi vabrikuniid oma noorele heategijannale, oli tema meelest kõige kallim pulmakink teiste seas, mille väärtus ulatas miljoniteni.

Majaproua teretas lady Russeli südamliku kahetsusega, et ta nädala jooksul ta juure ei olnud ilmunud.

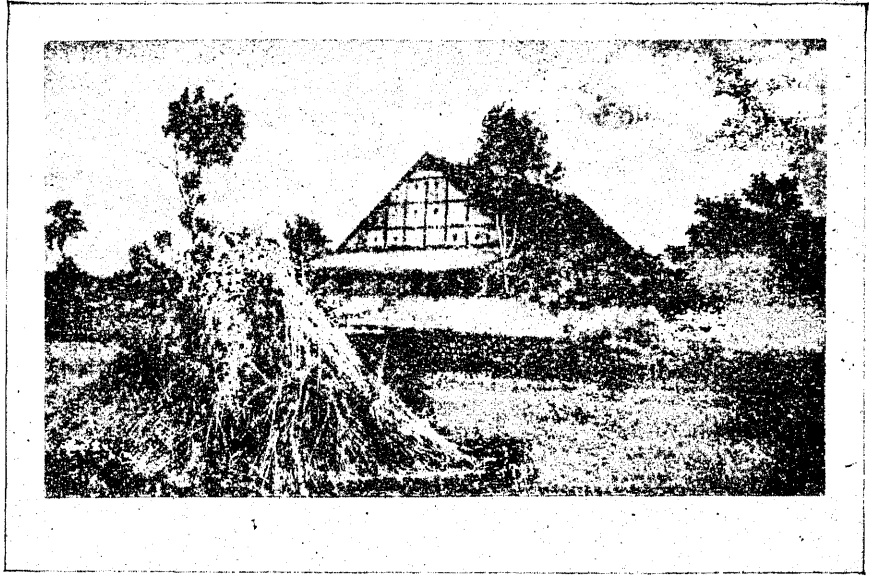
„Muidugi oli sul jälle nii palju tööd oma vaeste ja haigetega, et meile ei jäänud aega üle. Mu mees ja mina oleme juba armukadedad su kaitsealuste peale.“

„Mis pean siis mina ütleva?“ katkestas lord Russel majaprouat ja vaatas õrnalt oma ilusale, noorele abikaasale näkku. „Juba kaheksa päeva olen oma abikaasat ainult õhtuti näinud ja siis oli ta nii väsinud, et vaevalt suutis vahetada minuga tosin sõnu. Kõige hullem on aga, et ta peab saladuses, kus ta viibib päeval, ning asjatult olen katsunud seda saladust seitse päeva lahendada.“

Ta sõnade naljatav toon lasi mõista, kui piiritu oli ta usaldus ta abikaasa vastu.

See vastas ainult heleda, kelmika naeratusega mehe kaebustele ja pööras säravas tujus daamide ja härrade poole, kes pidasid kahtlemata eelistuseks, kui said talt sõbraliku sõna.

Nüüd lähenes Russeli abielupaarile üks teenreid, et pakkuda neile hõbekandikul sarnaste vastuvõtude juures tavalikke ko-

Sügis.

F.to: G. Kohl Objektiv: Voigt'ände: i „Collinear.“

sutusi. See oli ilus, sale poiss, kellele sobis toredasti Rutherfordi livree, hall frakk punaste, lühikeste pükste ja valgete siidisukkadega. Ta sile nägu oli auväärse ilmega nagu hästikasvatatud teenrilt nõutakse. Ta nägu oli liikunud, kui lady Russeli väike, briljantidest sätendav käsi võttis teetassi.

Alles kui lady ütles sõbralikult, kuid imemõjuka rõhutusega: „Palun, veidi lähemale, mu sõber!“ vaatas ta üllatatult üles, nagu oleks lady häältas äratanud mingisuguse mälestuse.

Kui ta vaatas lady ilusasse, naeratavasse näkku, libises nagu imestus või ehmatuse üle ta näojoonte. Ta käed värisesid nii, et tassid ja klaasid kandikul tasa kõlisesid. Ta palgedel kadus ja tuli värv.

Lady Russell vaatas teda mõned sekundid läbitungivalt, siis kummardas, sõnagi lausumata, kergesti pea, tähiks, et ta teenistust enam ei vajatud. Teener jatkas tiiru. Siis seadis ta ennast vastuvõtusalongi nurka ja vahetis silmi pööramata lord Russelli veetleva abikaasa poole, nagu oleks see tiliinimlik ilmutus. —

Osa külalisi oli lahkunud ja ainult majasõbrad olid veel jäänud, kui Maud Russell leidis juhuse tõmmata kõrvale earli abikaasa.

„Ütle mulle, armsam, on teenri eesnimi Edward, kes enne teed serveeris?“

Ta näitas peaga kohale, kus teener ikka veel seisis.

Kui oli jälginud ta pilku, vastas krahvinna Rutherford inestantult: „Muidugi! Miks ta sind huvitab?“

„Oled sa temaga rahul? Sul ei ole põhjust kahelda ta aususes?“

„Ma ei tea. Kuid näib, et tead tast midagi halba. Kas tahad seda öelda?“

„Nende asjadega peab olema ettevaatlik. Ma ei annaks enesele andeks, kui oleksin kahtlustanud süütut. Tahaksin ainult teada, kas oled kaotanud viimasel ajal mõne ehte, ehk rubiinidest ja brilljantidest valmistatud nõela, mil on poolkuu kuju.“

Krahvinna tegi suured silmad. „Kuidas tuled sellele, armsam? Ma ei kõnelenud selle nõela kadumisest isegi mitte oma mehele. Ta on seotud väga armsa mälestusega meile mõlematele ja kuigi ta väärtus ei ole liig suur, oleks talle teade nõela kadumisest niisama valus nagu mullegi. Kuidas said sa teada sellest ja mis ühenduses seisab kadunud nõel Edwardiga?“

„Seda seletan sulle homme, kallim! Nüüd luban su rahustuseks, et saad oma varanduse rikkumatult tagasi. Kõige naljakam juhus näitas mulle ta peidupaika.“

„Poolkuu on siis varastatud! Ja inimene, keda pidasin eriti usaldusväärseks, on varas?“

„Oletan, et on nii. Kuid palun sind, ära näita umbusaldust. On lihtsam teda paljastada, kui nõel on käes. Sa ei ole asjast politseile teatanud?“

„Ei. Ütlesin sulle, et mu mees midagi teada ei tohi.“

„Sa ei nõuaks ka poisi karistust, kui ta süü on tõendatud?“

„Ei. Me laseksime ta sel puhul lihtsalt teenistusest lahti.“

„See on armas, sest ma ei taha, et asi sünnitas tähelepanu. Sa mõistad ehk selle soovi põhjusi, kui avaldan sulle homme oma saladuse.“

Krahvinna pidi esialgul seletusega rahule jääma.

Kuid lahkumisel sosistas ta sõbrannale: „Olen uudishimulik, armsam! Palun sind mind mitte kaua piinata.“

Teener Edward seisis teiste teenritega trepil, kui lady Russell oma abikaasa kõrval astmeid mööda alla sammus, ja jälle vahitis ta ladyle järele nagu tontlikule ilmutusele teisest maailmast.

3.

Ethel Howard oli järgmisel hommikul veel tualetti tegemas, mis, nagu igal pühapäeval, täna oli eriti hoolekas ja eriti

aegakulutav, kui koputati ta toakese uksele.

„Kes seal on?“ hüüdis ta kannatamatult. „Ma ei või end praegu kellegile näidata.“

„Mulle ehk ometi, armas Ethel,“ kõlas tuttav hääl, „mina olen see, Maud Russell!“

Nüüd lükkas noor naistöoline riivi kõhklemata ukse cest.

Kuid sõbralik tervitus, millega ta oli tahtnud vastuvõtta ametiõde, suri ta huultel ootamatu vaate juures, mis avanis ta silmadele. Sest kuigi ta ei kahelnud, et ta ees seisis ta sõbranna Maud, oli sellega ometi eilsest saadik juhtunud nii imebik muudatus, et Ethelil puudus esialgu igasugune arusaamine selle mõistmatu vaate jaoks.

See oli lihtsa, kuid valitud elegantsiga riietud, suursugune daam, kes seisis ta ees. Ethelil oli oma piiratud oludest hoolimata küllalt naiselikku teravmeelsust, et kohe märgata, et see meeldiv tänavakostüüm võis pärit olla ainult kõige paremast rätsepapökojast.

„Mis see siis on?“ küsis ta viimaks. „Olete see teie, Maud? Või ei ole see teie?“

Nacratades ulatas külaline talle käe. „Arvan, et see olen mina. Kuid pean end vabandama väikese pettuse pärast, armas Ethel! Esiteks ei ole ma vallaline tüdruk, milleks nimetasin ennast Perkinsi & Atkinsi juures, vaid juba mõnda aega õnnelikult abielus. Ka ei töötanud ma leivateenistuse pärast posamentidevabrikus, vaid et tahtsin tundma õppida Londoni vabrikuneiuude olukorda oma kogemuste abil. Tahaksin nimelt oma nõrga jõu kohaselt midagi korda saata selle olukorra parandamiseks ja teie võite mind sellepärast sõna pealt uskuda, et ma ei tegutsenud tahtmisest enneolematu ajaviite järele.“

Ethel vaatas teda ikka veel nagu imet. Mis ta kuulis, ei tahtnud nähtavasti ta pähe sündida.

„Teie ei ole siis tõelikkuses sugugi vaene, vaid rikas ja suursugune daam? Kuid see on vaevalt võimalik. Ehk laenasite ainult selle imetoreda ülikonna, et mind narrida ja välja naerda. Suursugune daam ei lähe vabrikusse narmaid puruma, kuni ta sõrmeotsad on verised. Ta ei sõbrusta ka lihtsa naistöolistega ja —“

Lady Russell tõmbas poolikult riietud vabrikuneiu enese kõrvale kõvale, pleekinud sohvale ja kui ta veel kord oli selgitanud oma teguviisi põhjusi, õnnestus tal Etheli kahtlusest järele saada. Tüdruku arglikku tagasihoidlikkust ja umbusklikku kartlikkust ei suanud ta kõige suurema sõbralikkusega

peletada. Ethel, kes end muidu just heidutada ei lasknud ja igas olukorras õigevastuse leidis, oli selle aimamata muutuse tõttu kartlik ja arg ja kui lady Russel avaldas oma kät-laskäigu õige põhjuse ja talle teatas, et ta oli saanud kallihinnalise nõela vastuvõtmi-sega enese teadmatult varga varjajaks, hak-kas vaene tüdruk haledasti nuuksuma, kuigi Maud teda igaviisi rahustada katsus.

Ethel jooksis kapi juure, otsis nõela välja ja asetask selle lady ette. Siis kogeles ta voolavate pisaratega: „Siin on see õnnetu ese, mille pärast valmistasin ühele vaesele, tublile inimesele nii palju muret ja südamevalu. Kui nad mu kinni võtavad, saan teenitud karistuse.“

„Keegi ei mõtlegi teid kinni võtta, armsam Ethel. Teie ei võinud ju teada, et see oli varastatud asi. Pean seda suureks õn-neks teile, et kõik on nii tulnud ja teie silmad veel õigel ajalsaid avatud mr. Browni suhtes. Loodetavasti annate talle nüüd jooksupassi?“

„Oh, ma ei taha teda enam iialgi näha — mitte iialgi! Kogu eluaeg kannatan selle rumaluse all!“

„Ka see on liialdatud kartus,“ lohutas noor proua. „Tean, et keegi ootab teilt ainult sõbralikku sõna, et teid võimaluse jä-rele õnnelikuks teha.“

Omas sügavas häbitundes ei tahtnud Ethel esialgul midagi teada uuest lähenemisest Fred Doughby'le. Kuid lady südamlilik ja

tungiv kõneosavus koos Etheli oma südamega said lõpuks võidu ja mitte varem ei lahku-nud Maud Russell naistöölise toakesest, kuni see oli kirjutanud kahetseva kirja, mis pidi valmistama ühele murelikule inimesele kõige ilusamat pühapäevavarõõmu, mille osa-liseks ta elus veel ei olnud saanud.

„Kaasavara ja pulmad on minu asi, ar-mas Ethel,“ ütles lady, seistes juba lävel, „ja ma loodan, et teie ka edaspidi ei unusta oma ametiõde, eriti siis, kui ta teile võib olla kasulik.“

Mr. Edward ei osanud midagi oma kait-seks ette tuua, kui earl talle teatas ta ku-riteost ja tal kohe käskis majast lahkuda. Kuid ta maksis sellega kätte, et jutustas kõikjal, et oli näinud mitmeti suursugust lady Russeli vabrikuneiu riides ja töös.

Algul ei tahtnud teda keegi uskuda; kui aga mõned nädalad hiljem ilmus lady täie nimega broshüür, milles see vaimustatud sõnades nõudis vabrikuneiu olukorra pa-randanist, ja kui läbi Londoni aadli salon-gide käis kuulujutt, et Ameerika raudtee-kuninga tütar omad teadmised on võitnud isiklikust kogemusest, siis teati, mis tuli pidada imelisest riidusest, ja õilsat naist koheldi veel suurema lugupidamise ja aus-tusega, kui see oli sündinud enne ta julget tegu.

Oma ja võõras.

M. J. Eisen.

*Kal'is on kuru kodune,
kui ka kasvatab kadakaid,
roosiad — okkaad
ilma koduta mujalla.*

*Iga riie siidiriie,
tehtud oma telgedella,
iga riie kotiriie —
valmistatud võõral maalla.*

*Omas hoones õitseb õnne,
õitseb õnne, õitseb õigus,
oma maja mees kuningas,
pärisperemees põline!*

Kobramaad.

Poola kirjanik **Hanna Zahorska.**

Lõunamaine öö sädeles suurte tähtedega, mis olid nagu päikesed. Narajan seisis sammastiku kivist pitsornamendi ees. Seal, värsti palees, oli kinni ta armastatud Malati, kellega ta oli veetnud omad päevad lapsepõlvest saadik ja kes oli temaga kihlatud. Kandetoolil oli radshat läbi küla kantud — ta silmas Malatit ja võttis ta enesega ühes. Varsti saab ta tüheks ta naistest. Ettevaatlikult vaatas Narajan ringi, siis ronis ta kivist balustraadi mööda akna juure. Jalad surus ta vastu marmorist kaunistust. Tugevalt ja magusalt öitsesid akaatsiad. Puhus tuul ja heitis talle valgeid õielehti näkku.

Ta vaatas aknast sisse. Kuuma sosinaga hüüdis ta: „Malati, Malati.“

Ilmus naise pea, mässitud valgesse muusliinloori.

„Narajan!“

Olid need akaatsiate magusad õielehed või ta huuled?

„Oh Nelumbo, sa purpurist lill, kes end kiigutad vetel! Oh pärl, lukutatud maharadshapalee kõvasse, halbaennustavasse konnakarpi.“

„Tasa, Narajan, tasa! Ümberringi varitsevad kurjad vaimud.“

„Ja kui see oleks surm, kui tohiksin ainult kord su huuli . . .“

„Tule parem homme tagasi, homme tuleb sahib ja maharadsha palees peetakse suurt pidu. Kõik on tegevuses. Jään üks tupp ja teesklen haiget.“

„Oh Malati! Miks võttis sind mult see rikas, julm inimene . . .?“

„Põgene nüüd, kallim, tule homme tagasi!“

Narajan libises marmorist võrele alla.

Kuuvalgus hoovas platsile palee ees. Keskel vaikselt nuttev fontään. Veejuga seisis otse kuu all ja paistis sulatud hõbena. Nagu nägemus täis kaebavat kurlust.

Narajan hiilis pöösaste varjus edasi, peitis end palmide tüvede taga, et ta vari teda ära ei annaks valvsatele, nägematutele silmadele. Shasmiini valged õied vaatasid teda tuhande uneta silmaga. Nende keskel luuravad inimesed, tige dad, mõrtsukalikud silmad. Shasmiini puhmast akna all erines tume kogu tumedas rüüs. Tumeda joonena sammus ta läbi hõbedase õhu Kiigutas end mitu korda puusadest ja vaatas kuu poole. Nõiduslikus unenäos—nagu kobra.

Ja ta astus läbi sammastiku, mida palistas

Tallinna linna 4. lastepäevakodu juhatus ja külalised.

10. oktoobril s. a. pühitses Tallinna linna 4. lastepäeva kodu oma 10. aastast kestvuspäeva. Päevakodu asub Lennuki tän. Nr 11 Tallinna Eesti Lastekasvatuse Seltsi ruumes. Kodu kasvandikkude kogu moodustavad suuremalt osalt kehvemate vanemate lapsed; kasvatajate juhatusel mängivad nad, teevad väikeste käsitöid ning söövad. Kodus viibivad lapsed kuni kella neljani. Sarnaseid päevakodu on asutatud Tallinnas senini juba kuus. Istuvad vasemalt paremale: Pr. M. Saar, Tall. l. 4. lastepäevakodu hoolekogu liige; pr. H. Jõelet, Tall. E. Lastekasvatuse Seltsi kasvataja; prl. M. Kerman, Tall. l. 4. lastepäevakodu juhataja; prl. A. Meindori, Tall. E. Lastekasvatuse Seltsi juhataja; prl. H. Neider Tallinna linna 4. lastepäevakodu kasvataja, kes ka samal päeval pühitses oma 10. aastast kasvataja juubelit. Seisavad vasemalt paremale: I. Greenberg, Tall. linna lastepäevakodu teenija; pr. V. Rumberg, Tall. linna 4. lastepäevakodu kasvataja; pr. M. Alnek, Tall. linna 4. lastepäevakodu hoolekogu esinaine; pr. H. Uuring päevakodu kasvandiku ema; pr. H. Nõmmik, Tall. linna 4. lastepäevakodu hoolekogu liige.

pitsornament valgest marmorist, maharadsha ruumidesse.

Turbanis värisevate briljantidega, tikitud rüüs ja pärlid ja granaatkeed kaela timber, istus seal maharadsha. Tema vastu ristipandud jalgel istus joghi. Ta kõneles kosmose igavesest üksusest. Üle maharadsha tumeda näo libises lotoslille tore ja magus uim. Aegajalt hingas ta sisse nargileh viirukit ning ta ilma hing avanes talle.

Hingetult tormas Judshishtira sisse, kummardas ta ees maani ja puudutas ta jalgu.

„Maharadsha, Malati, kelle sa võtsid oma paleesse, et teha teda oma abikaasaks. . .“ Maharadsha viipel tuli ta lähemale ja so-

Malati valis kõige ilusama maharadsha kingituse: rüü tulipunase äärega, nagu kannavad mõrsjad. Siis otsis ta kuldehete seas ja kaalus, mis talle sobis. Äkki avanes uks ja Judhishtira astus sisse. Ta ei teinud tavalikku kummardust.

„Mis sa tahad?“ küsis Malati kõrgilt. Ta oli harjunud, et see on lubatud maharadsha mõrsjale.

„Täidan maharadsha käsku,“ vastas Judhishtira ja sisse kanti kõrge, brongsisit võre, mille pinnal lillemustrid põimusid. Nende tillukestest avaustest ei pääsenud läbi isegi inimese käsi. Seda hakati akna ette kinnitama. Löödi naelad valgesse aknaraami või ehk Malati südamesse. Nagu

4. Tallinna linna lastepäevakodu kasvandikud ja kasvatajad as tise 10. a. kestvuse pünitsemisel.

sistas talle kõrva. Hirmus viha moondas maharadsha näojooni. Karedalt andis ta lühidaid käske.

Joghi istus ristipandud jalgel nagu tume, liikumatu buddhakuju. Ta ei kuulnud või ei tahtnud kuulda maailma patust kaja. Ta läks tagasi pehmesse, hõbedasse igavikku. Maharadsha tõusis. Suits mattis teda tumedasse pilve, ta jalgade ees kerkis leek. Maharadsha kustutas ta vihaselt jalaga ja sisises (nagu kobra):

„Üksus! Su ilma igavene üksus!“

Kuid joghi silmad olid kaugel ja ilmast ära pöördud.

* * *

puusärgi kaane kinnitasid töölised võre, naelutasid ta kinni, et keegi ei saaks seda eest kiskuda. Ja läksid siis minema.

Nagu kuri deemon tõmbas Judhishtira suu viltu.

„Selle võre kaudu ei pääse sisse isegi armukese salakaval ja leidlik armastus.“

Tulid teised inimesed. Nad kandsid kahte timarikku korvi vitsadest, mille kaaned olid suletud. Nad asetasisid need vastuseisivate seinte äärde. Malati ei pannud seda tähele, sest oletas neis sööke.

Inimesed lahkusid toast. Koik läksid välja. Võti keerati ringi. Ta jäi üksi kesk tuba ja ta süda lõi valjult.

Ta tuleb hämaruses. Ta ei pääse ta juure.

4. lastepäevakodu kasvandikud mängiras ringmängu „Kui Kungla rahvas“ kodu eestpäeva pühitsemisel.

Sest akna all luuravad maharadsha vahid, et kinni võtta Narajani.

Tema, maharadsha, röövis Narajanilt elu valguse ja meloodia. Ja nüüd süttib tema kohal kättemaks, kuna Malati soovis meelsa mini Narajani noorust kui vägeva valitseja varandusi. Ta astus jumala Kama kuju ette, mida ümbritses igapäev rhododendroni õitega. Ta kummardas selle ees ja palus:

„Oh Kama, armastuse jumal, päästa Narajan. Lase parem minul hukkuda!“

Ta kogus kõik ehted ja pani nad jumala jalgade ette, võttis käevartelt võrud, kaelast kee ja palvetas:

„Kõik, kõik, isegi mu elu võta, oh armastuse jumal, ja päästa Narajan!“

Hakkas hämaraduna. Malati heitis madalale voodile, kesk tikitud patju, akna lähedale, et, kui ilmub armsama varigi, teda kõige tasasel sosinal hoiatada: „Põgene, Narajan, põgene!“

Äkki liigutas end midagi ühes korvis. Kaas kerkis, korvist tõusis aeglaselt ja sirutas end sisinal: kobra. Ta lame pealuu oli sile; ta kiikus mõned korrad siia ja sinna.

Ka teise korvi kaas vastasseisiva seinla ääres visati maha. Ja sellest tõusis samuti kobra ja sirutas end. Ta lame pealuu oli sile; ta sisises. Mõned korrad kiikus ta siia ja sinna.

Nähtavasti olid maod üksteisele kuulunud. Umbes üheaegselt venisid kaks rasket massi korvidest diivanile. Malati nägi, kuidas madu läheneb puhkevoodile. Loom kummar-

dus ja otsis läbipääsu. Ta ajas end püsti ja seisis Malati kohal. Määratu, raske kehavidva küljes kiikus pea keelega, mis vilksus suukoopas siia ja sinna nagu lihasööv lill oma rippuvate tolmukitega.

Teisest küljest kostis sisin. Malati kohale tõusis teine, määratu maokeha rity, mille pea sarnases hirnsale lillile.

Ta kohal kiikusid monotoonses meelipaeluvas liigutuses kaks pead, nagu kaks lihasööva taime õit. See kestis kaua. See kestis igaviku. Juuksed seisid püsti nagu tillessirutatud maod.

Äkki langes üks madu diivanile. Teine kukkus Malati jalgadele ja väherdus neist üle. Neiu tundis vahetevahel nende raskust. Ta silmas mõlemaid madusid diivanil.

Äkki ilmus võre äärde vari. Ta kuulis sosinat: „Ära liiguta end, Malati, lama nagu surnu. Toon abi.“

Neiu vastas surija sosinaga:

„Nad varitsevad sind. Põgene, Narajan, põgene!“

Maod põimused üksteisse nagu kaks vastikut koletist. Nende pead tõusevad ja langevad. Nüüd lamavad nad kergitatud vaibal välja sirutatult, rahulikult, unistavalt.

Narajan jooksis hingetult sammastikku. Varjust erines Judhihtira ja kiigutas end puusades (nagu kobra).

„Pääske Malati, ta toas on kobramaod,“ karjus Narajan. Maharadsha astus uksele.

„See on võoraste abikaasade röövel,“ sisises ta, „siduge ta võre külge. Vaata, vaata lõpuni, kuidas maod tantsivad Malatil!“

„Õilne maharadsha, tuln siia, et näha armsamat viimast korda, kes oli mu kihlatud mõrsja. Vanemad ei tohtinud su käsule vastu panna. Nii siis võtsid sina tema minult ja mitte mina sinult. Nüüd annan sulle oma elu. Heida mind Malati asemel madude ette!“

„Liig hilja!“

„Veel silmapilgu eest ei olnud maod Malatit puudutanud. Luba mind sinna minna, et neid kägistada — ja siis ise surra!“

Süngelt viipas maharadsha vahtidele.

„Surmake maod ja tooge sõnamurdja siia, kui veel ei ole hilja,“ käskis ta.

Ta läks tuppa ja istus patjadele. Närviliselt otsis ta käsi nargileh'd. Ümberringi seisid teenrid ja hoidsid Narajani kinni.

Maharadsha vastas istus ristipandud jalgel nagu brongsist buddhakuju koltunud joghi, ilmast ära pöördult ja rahulikult ujusid ta silmad nagu hõbelambid võlvi all, heites valgust värvilistele diivanidele, eesriiete ümarikkude tikandustega, suurtele lehvikutele, mis kiikusid kergelt maharadsha kohal.

Sisse toodi hirmust tardunud, kõikuv Malati. Narajan tahtis ta juure astuda, kuid teda hoiti tagasi.

„Täitsime su käsku,“ ütles juht.

„Ütle,“ ütles maharadsha Narajanile, „mispärast tulid sa ise, et end selle naise

pärast mu kätte anda? Sinu karistus pidi olema, et vaatad sõnamurdja piinasid. Siis oleksid sa vabalt võinud minna.“

„Armastan seda naist rohkem kui oma elu, oh maharadsha!“

Maharadsha hinge tungisid joghi vaiksed, ilmast ära pöördud silmad:

„Kas tahad sa surra, et päästa seda tüdrukut? Kellele ta siis kuulub?“

Maharadsha kattis näo käega, kuid ka selle läbi tundis ta joghi vaikseid, ilmast ära pöördud, hingepõhjani tungivaid silmi.

Lõpuks tõstis ta pea. Viha, mis teda murdis nagu torm Himalaja seedrite tüvesid, langes tast. Ta sirutas käe välja:

„Mõistsin Malati surma, sina aga tahtsid ta eest oma elu anda. Minge rahus. Maharadsa andestus ja arm olgu teiega!“

Piinlik seisukord.

Rootsi kirjanik **Erik Zetterström.**

Minu püksid vajasisid triikimist. Sellepärast astusin ärisse, kus pükse triigitakse, kuna ise oodatakse.

Keegi hurmav noor neiu, kel rukkilillesinised silmad, palus mind pükse jalast võtta, sest see on vajalik, kui tahetakse, et püksid korralikult ära triigitakse.

Ma pidin pugema mingisugusesse väiksesse kambrisse, kus õige kena oli olla. Eesriided tõmmati ukse ette ja mõni minut hiljem pisteti väike, valge naisekäsi eesriiete vahelt tuppa, ja selle kätte usaldasin ma oma püksid.

Kes võib mõtelda midagi naeruväärsemat kui meest, kes võhivõõras ruumis istub, seljas ainult kuub, vest ja krae, aga püksata! Ja ma ei olnud ju kindel, et püksid tagasi sain. Ruum oli ka väga külm nõnda istuda, nii et istuja kergesti võis saada mõne haiguse. Nii siis kahetsesin ma, et olin püksid ära annud, ja mitmekesised kavatsused keerlesid mu peas, kuidas sellest hirmsast seisukorrast pääseda.

„Andke mulle mu püksid kätte!“ hüüdsin ma. „Silmapilk tooge minu püksid.“

Nüüd vastas keegi naisolevus väljast eesriide tagant:

„Millised püksid?“

„Noh, minu püksid!“

„Neid ei ole mina teilt võtnud. See oli preili Krause.“

„Noh, siis kutsuge preili Krause! Ja tooge mulle ka minu püksid, triigitult või triikimatult.“

Hääl vastas:

„Preili Krause on lõunale läinud.“

„Ega ta siis ometi minu pükse kaasa ei võtnud? Et neid võib olla oma peigmehele laenata!“

Hääl ütles nüüd, et preili Krausel peigmeest ei olla. Aga kui ma lepiksin püksetega, mis maha unustatud (!), siis olgu ma nii lahke.

Ühe teise naise käsi vargles eesriide vahelt tuppa ja ulatas mulle joonikud püksid, mis kord paremaid päevi näinud. Aga ma tõmbasin nad jalga, sest joonikud püksid on ikkagi paremad kui ei midagi.

Neid pükse kannan ma esiootsa veelgi, aga lähemal päevil lähen ärisse ja katsun oma pükse tagasi saada. Kui preili Krause peaks olema lõunalt tagasi tulnud. Pärast triigin ma neid ise nii, et nad õöseks madratsite vahele panen. Siis tean vähemalt, kus nad mul on, kuigi nad hommikul pisut kortsunud peaks olema.

Võõraste pükste taskus peitus pealegi unustatud rahakott, milles oli 200 krooni, mispärast ma vahetusega õieti pärisrahul olen.

Kirju rätik.

Hollandi kirjanik *Piet van Santen.*

Värvid olid tulipunased, rohelised ja oranshid ning rätik kattis saleda mustajuukselise neiu selga; värvid olid need, mis ta silmad ligi tõmmanud, aga pea nende kohal ja keha nende all olid, millel ta pilk peatas, kuni ta põgenes, suures kaubamajas nii paljude inimeste vahel oma ärevust kartes, kuni ta põgenes oma mansardtuppa, kus ta kedagi ei tarvitsenud läheneda, vaid ise oma luulelennu kuningas võis olla.

Kuidas see tuli, ei teadnud ta isegi, aga tal oli olnud viimase plakaadivisandiga õnne ja nüüd oli suure kaubamaja direktsioon temale saatnud järgmise kirja:

„Härra Job von Deurnele!

Kas oleksite nii lahke ja ilmuksite homme enneloonat kell 10 meie direktsiooni. Meil on nõu teile ülesandeks teha uut plakaati valmistada meie lähema väljamüügi jaoks.

Aupaklikult

Firma K. & K. direktsioon.“

Jobi süda põksus rõõmus. See oli tema esimene suur saavutus. Juba kaheksa kuud viibis ta kodust kaugel ja muretses enesele elu-ülespidamist, kuid enam kui tüüri, viletsa söögi ja laenuks võetud riiete tasuks polnud ta siiani saanud teenida. Küll oli ta juba nii mõnegi kena töö teinud, aga ta polnud veel õppinud oma asju kiitma ja ostuhimulisi oma oskuses veenduma panna. Ta oli liig arg, liig kohmetu, ja võistlus oli suur; tehti tööd selliste hindadega, mis talt kõik tulevikulummatused röövisid.

Siis läks ta koju, pettunult ja tusaselt. Nüüd näitas kiri talle pääseteed. Pika valiku järele oli ühe suurima kaubamaja direktsioon temalt ühe visandi vastu võtnud. Temal oli õnne olnud ühe plakaadi kavandiga: Pudel parfüümi ja selle järele kahmav naisekäsi. Käe modelliks oli temale üks noor neiu, kes samas majas elas ja tihti tema juure tuli vestlema, sest et tal kahju oli vaesest poisist.

Alati julgustas neiu teda.

„Job,“ ütles ta, „mina usun sinu tulevikku! Sinust saab kord vististi suur kunstnik!“

Ja siis kogeles Job punastades umbes nii:

„Oh, sa arvad minust ilmselt liig palju! Olen ju vaid väike plakaadi-joonistaja!“

Ja siis jäi ta nii tumnaks ning tõsiseks, et neiu ta meeleldi üksi jättis.

Agas nüüd oli tal oma esimese saavutuse käegakatsutav tõendus käes. Ta vaatas peeg-

lisse ja hakkas oma välimust arvustama. Habe tuli ära ajada ja enesele uus kuub muretseda, kuid enne pidi ta veel neiu paluma, et see ta kübarale uue paela õmbleks; küll ta siis juba kenama välimuse omas. Ja veel enne kui ise märkas, oli ta trepist alla joosnud ja seisis nüüd neiu ees, kes parajasti oli tahtnud üles tulla temaga jutlema.

„Job,“ küsis neiu kelmikalt, „mis on? Miks sa nii alla tormad? Kas oled võiduloosi võitnud?“

Ütles ja silmitses teda nokkivalt.

„Ei, ei, vabanda,“ ütles Job ja otsis midagi taskust, „tahtsin sinult vaid midagi küsida. Homme pean ma minema K. & K. kaubamaja direktori juure ja tahaksin siis kena olla, nüüd aga on mu kübara pael lahti hargnenud.“

„Ja tasku on sul kätki ja püksid narmendavad alt, auk käikses ja kuuel plekid; pean selle kõik enne jälle korda seadma,“ sulistas Greta ruttu.

„Ei, ei,“ kogeles Job.

„Ja jah,“ naeris Greta. „Tule aga kaasa. Tahan kõik sul korda seada!“

Järgmisel hommikul seisis ta kohmetult direktori ees. Oli mitu proovitud kaasa toonud, mitu väga head motiivi; aga direktorit polnud kerge rahuldada. Ikka leidis ta midagi laita ja Job jäi ennast kaitsmata tummalt seisma.

„Ei, ei,“ ütles tusane direktor lõpuks. „Tahan saada midagi erilist, midagi, mis tõmbab, millesse publiku silmad kiinduvad, midagi, millest igauks ütleb: „See plakaat on ilus, tõesti, see on midagi väärt!“ Minul on ühendust mitme kunstnikuga, nende hulgas mitmed nimega. Teie pole ainus, aga ma annan teile meeleldi võimaluse. Hm, hm.“ Ta kõhatas ja jätkas: „Kahe päeva pärast samal ajal ootan ma teid millegi paremaga, mis võin aktsepteerida!“

Näost tulipunane, lahkus Job. Seisis kajas oma visanditemapiga ja tundega, et tal on raske probleem lahendada.

Pikkamisi läks ta trepist alla ja vaatas veel kord kunstiosakonda, kuhu ta süda teda kõige enam tõmbas. Läks pikuti mööda jaapani lakijaoskonda, kuni äkki pinguli meeltega seisma jäi. Ta nägi üht kirjut rätikut!

Värvid olid tulipunased, rohelised ja oranšid ning rätik kattis saleda mustajuukselise neiu selga; värvid olid need, mis ta silmad ligi tõmbasid, aga pea nenede kohal ja keha nende all olid, millel ta pilk peatus, kuni ta põgenes, suures kaubamajas nii paljude inimeste vahel oma ärevust kartes, kuni ta põgenes oma mansardtuppa, kus ta kedagi ei tarvitsenud häbeneda, vaid ise oma luulelennu kuningas võis olla.

Ruttu ajas ta kuue seljast, viskas kübara peast, võttis visanditeraamatu ning hakkas joonistama. Ta luulelend jäljendas, mis ta silmad olid näinud; hoolikalt valis ta värvid: kirju rätik pidi ilus saama, tulipunane, roheline ja oranš. Ja pikkamisi tekkis viletsas katusekambri meisterteos — reklaampildist arenes geniaalne kunstiteos. Kui ta valmis sai ja pintsli käest pani, lõi temale keegi käega õlale ja südamlik neiu hää helises ta kõrvus:

„Job, see on tore töö! Vististi võetakse see vastu ja makstakse hästi; see on midagi erilist. Nii ilusat asja pole ma veel näinud!“

Job naeris kohmetult.

„Nõnda ma teda nägin ja nii ta mind mõjutas!“

Agas seda ta neiu ei ütelnud, et ta veel samal õhtul neiu, kes seda rätikut kandis, K. & K. kaubamaja jaapani lakijaoskonda kirja kirjutas. See oli nari kiri ja näitas, et ta polnud näinud mitte üksi rätikut . . . ; selles peitus midagi arast armastusest ja palve, et ta tema pilti tohiks tarvitada plakaadijoonistuse tarvis.

Kiri jõudis sinna osakonda ja sai kõigile seal teenivatele müüjannadele üldvaranduseks, ja hullud, nagu naised ikka, koondusid nad kõik — vallatuks tomбуks. Kõige vanem müüjanna, 45-aastane vanapiiga, pidi temale vastama, et ennast tema kirjaga tunneb olevat austatud ja teda järgmisel homikul müügisaalis ootab. Tema kandvat jälle sama rätikut ja kunstnik pidavat enesele punase roosi nõõpauku pistma. Siis kuulvat ta temalt ise, mis ta tema küsimusele vastab.

— — —

Jobile oli seisukord väga piinlik. Ühel ajal ei saanud ta ju minna direktori ja müüjanna juure ja ilma lubata ei tahtnud ta oma ausameelsuses ka neiu pilti mitte hästi tarvitada. Ja siis — punane roos — selliseid asju ta ei armastanud, nii et juba otse meelepaha tundis. Talle ei tulnud und ja lõpuks arvas ta kõik hea õnne peale jätta.

Ta tahtis minna läbi lakiosakonna üles direktori juure ja punase roosi nõõpauku pista. Ta süda hakkas põksuma mõteldes, millised viperused sellest võiksid tekkida.

Ja siis — ta ei julenud seda enesele öieti tunnistada, — neiu oli temale hästi meeldinud, ja enam veel; küll ei olnud ta veel tema nägu näinud ja ta ei olnud temaga ka veel rääkida saanud, aga juba oli ta temale armsaks saanud, ja, ta oleks tema eest kas või elu annud, kuna ta teda ju oli inspireerinud mingisugusele erilisele kunstitööle.

Ta riietus erilise hoolega ja läks kõige esmalt lähemal tänavanurgal asuvasse lillekauplusesse roosi ostma. „Pagana roos,“ mõtles ta. Aga ta ostis vähese raha eest kõige ilusama neist.

Ta jõudis K. & K. kaubamaja ette ja läks trepist üles; juba eemalt vaatas ta jaapani lakiosakonna suunas. Ta teravmeel tundis midagi võõrast: müüjannad ei töötanud nagu harilikult; seisid kambas koos ja üks neist oli enesele tümber võtnud mingisuguse asja, mis sarnanes kirjule rätikule. See neiu polnud enam noor, oli tõmp ja inetu, ja kõik teised kõhistasid naeru ning näisid nalja ootavat. Ta korraldas roosi kõrgemale, et seda nähtaks; ta põlved nõtkusid ja kõri kuivas. Oma neiu ta ei näinud, ainult rätikut, mis tulipunane, roheline ja oranš; ühe teise naise paksu kaela tümber. Pisarad tulid talle silma; ta tundis, et üleni punastas, sest neiu olid teda märganud.

Nagu heitunud kanapojad vurisesid nad laiali. Job tundis kätt oma õlal ja tuttav hää ütles:

„Kas tulete minu seltsis üles? Ehmatasin ma teid?“

See oli direktor.

Job järgnes sõnakuulelikult ja neelas pisaraid. Ta värises kogu kehast, aga kui ta direktori tuppa astus, oma mapi avas ja direktor ta töö oma kätte võttis, seda vahtis ja vahtis, kuna ta nägu ikka lahkemaks muutus, siis raputas Job kõik meelepaha ja tusa enesest maha.

„Tore,“ kuulis ta vaimustatud häält, „sõnaga suurepärane! Kuidas saite seega ometi nii lühikese aja jooksul hakkama?“

Ja nüüd jutustas Job temale oma elamuse. Direktor kuulas hardumusega.

„Minu vastutusel,“ ütles ta. „Tema nõusolekut pole teil vaja. Teil on minu nõusolek, mõistate? Ja ültiasi tunnistan ma teid meie kaubamaja alaliseks plakaadijoonistajaks. Juba homme võite ametisse tulla, mõistate? Kõige pealt saate kohe raha ette, ütleme kakssada guldnat. Kas olete sellega

nõus? Muu osa saate tuleval nädalal, mis?"

Job taipas, et ta murest oli pääsnud. Ta raputas direktori kätt, pistis kakssada guldinat hoolikalt taskusse ja lahkus toast rõõmsa südamega.

Jõudes koju, langes ta kummuli joonistuslauale ning hulus; kõik viimaste päevade ärevus murdis enesele tee, tunded valdasid ta ja ta nuttis südantlõhestavalt, aga see kergendas nagu ta südant. Nüüd oli tal kindel koht ja võib olla oli tal siis ka võimalik oma modelli tõesti kõnetada.

See võimalus tuli rutemini kui arvas. Veel samal õhtul sai ta kirja, mis neiu käega kirjutatud. Kiri oli järgmine:

„Mu härra!

Mul on hirmus kahju ja ma palun vabandust. See pidi olema vaid väike nali, aga ma nägin pisaraid teie silmis. Täna õhtul kutsus direktor mind oma juure ja palus mult luba teie meisterlikult joonistatud pla-

kaadi tarvitamiseks. Tema oli väga lahke ja andis mulle 25 guldinat. Ta jutustas mulle ka, et nüüd meie kaubamajja ametisse tulete. Olen teile teie tähelepanu eest väga tänulik. Andke meile meie nali andeks, see oli mõtlemata tegu ja me ei tahtnud teid tõesti mitte haavata.

Aupaklikult

Lientje Manders.“

Vaikselt valtis Job kirjale oma käes. Vajutas huuled neiu nimele ja pani sellele siis roosi. Ja nägi kirjut rätikut: värvid olid tulipunane, roheline ja oransh ja rätik kattis ühe mustajuukselise neiu selga. Värvid olid need, mis ta pilgud sinna tõmmanud, aga pea nende kohal ja keha nende all olid, mis ta pilku peatas. Tema südamesse oli tulnud armastus; ta tundis seda kui imet ja kui koolipoiss hakkas ta laulma: „Su nime mina kasekoore sisse lõikan . . .“ nii et Grete joostes trepist üles tormas:

„Mis on sinuga, Job, mis on sinuga? Ütle, Job, usun kindlasti, et oled armunud!“

Nööbid.

Saksa kirjanik **Axel Eggebrecht.**

Hiljuti, kuski seltskonnas, oli aeg hirmus igav. Loid jutt keerles kummalisel viisil küsimuse ümber, kas elu on igav või ei ole. Ja kõik koosolijad leidsid, et ta väga igav olla. Kõik ausad inimesed. Üksainus julgem vaidles vastu. Aga just see nägi välja nagu mõni igavuse leiutaja ja propagandist. Kõik tema juures oli igav ja laitmatu: ilus smoking, kena kaelaside ja tuntud püksiviigid. See igav mees vaidles siis väga igaval toonil elu igavusele vastu. Ma vihastasin, sain ägedaks, hakkasin temaga erutatult vaidlema, et talle asi selgeks saaks, kui igav elu on. Muidugi ei sobinud see ägedus sellele teemile. Pealegi muutus seltskonnale asi varsti liig igavaks. Vaidlus lõpetati.

Aga minule polnud asjal veel ots. Sest nüüd asus igavuse esindaja ja ühtlasi tema eest sõdija minu lähedale ja rääkis tasakesi edasi. Mina kaalusin, kuidas tema käest pääseksin. Tema aga seisis minu ees, jutustas mulle elu kirjandusest ja mitmekesidusest — ja võttis selle juures minu kuue nööbist kinni.

See meeldis mulle, see on mul veel puu-

dunud. Ma tahan ta kätt, mitte väga õrnasti, kõrvale lükata. Aga siis selgub, et sel kinnivõtmisel oma mõte on. Sest ta küsib minult, vaadates samale nööbile.

„Kas teate, näiteks, mis see on?“

Näiteks? Mis tähendab: näiteks? Vaatan mehele vaenulikult otsa. Tema jätkab:

„Noh — kas teate, mis mul siin käes on?“

See on ju lollus:

„Nööp, armas härra, nööp, ja ei midagi muud!“

„Hea küll, õige!“ vastab tema palumesti. „Väga õige. Aga kas teate ka, millest ta on tehtud?“

Millest? Hm. Üsna selgesti ma seda ei tea. Igatahes:

„Sarvest. Võib olla ka galalithist. Mis?“

Neetud. Kui üleolevalt ta naerab:

„Ei, mitte galalithist. Ka mitte sarvest. Muidugi ei tea teie seda. Enamik inimesi ei tea seda. Mina ütlen seda teile. Sest mina tean seda, see on ju minu elukutse. Olen nimelt nööbikaupmees.“

Selline näed sa väljagi, mõtlen ma. Ütlen aga valjusti:

„Või nii. Väga huvitav.“

Ja tahan ära minna. Aga tema hoiab mind ikka veel nõobist kinni:

„Jah, see on nimelt tõesti huvitav. Kuna me parajasti igavusest rääkisime. Teie arvate minu elukutset väga igavaks. Kõik arvavad seda. Aga eksivad. Tahan teile jutustada, milline huvitav asi see on: nõöbid!“

Ma vaatan abi otsides ringi. Kõik teised on kaugel. Mind on üksi jäetud. Nii vähe solidariteeti on inimestel, kes ometi elu kõik igavaks tunnistasid, vastandina sellele mehele. Alistun saatusele.

„Vaadake,“ ütleb tema, „muidugi võivad nõöbid olla sarvest või metallist või ka galalithist. See peale veel midagi iseäralikku, kuigi on veider mõtelda, et inimene oma vesti — juustuga kinni nõöbib. Sest galalith pole ju muud kui kivistunud juustullus. — Aga teie nõöp siin on, nagu enamik nõöpe, hoopis teistsugune. Palju huvitavam. Tema on kivipähklast.“

Palun, mõtlen ma, kivipähklast. Kui juba kivipähklast, olgu ta siis kivipähklast. Mis sellest siis on. Ma katsun tõrjuvat nägu teha.

„Kivipähkel on troopika puuvili valge tuumaga, uskumatu kõva. Ükski nuga ega peitel ei jõua teda lõigata. Inglased kutsuvad teda vegetaarlikeks elfenbeiniks.“

Taevas: oma ala etimoloog ja teoreetik! Mis sellest saab?

„Vaadake: Neid väga raskeid kivipähkleid tarvitati veel neli, viis aastakümnet tagasi ainult ballastiks laevadele, mis Ecuadorist või Kolumbiast tühjalt koju sõitsid. Tagasisõidul täideti nende tühi kõht kivipähklitega. Nad seisis suurtes kuhjades Hamburi või Roterdami sadamas; mõnikord mängisid uulitsapoisid nendega ja löid tihti tiksteise pealuud sisse.“

Nonoh, mees muutub ja päris luuleliseks ja laiaks!

„Nii veeres asi edasi, kuni keegi puhanud pea Schmöllnist Tüuringimaal tüht sellist humnikut Hamburis nägi. See on nõöbivabrikant. Ja küsis, mis asjad need on. Siis võttis ta sealt ühe pähkli kaasa, keegi ei takistanud teda selleks. Kodus puuris ja saagis ja viilis ta selle kallal. Siis sõitis ta jälle Hamburki ja ostis mõne marga eest kogu pähklihunniku ära. — Tookord sündis kivipähklinõöp. Ta on plaju odavam ja vastupidavam kui sarvest või galalithist tehtud nõöp. Nüüd tehakse üheksakümnendikku kõigist maailma nõöpidest kivipähklist.

Tema valmistamise keskkohad on ikka veel Schmöllnis ja Lombardias. Pähkliid lõigatakse masinatega seibideks, stantsitakse nõöbikujuliseks, vormitakse, augutakse, värvitakse ja poleeritakse. Ja nõöbid on valmis. Keegi ei märka ega tea, et nad ühe puuvilja tuumana kord ühe troopikamaa taimne küljes kõlkusid.“

Ma leian, et see mees öieti enam igav ei olegi. Kuulen ta juttu üsna tähelepanelikult:

„Noh — ja sõja ajal lõppes kivipähklite sissevedu loomulikult peaaegu täiesti. Nõöpe vajati aga ikka edasi ja veel suuremalgi arvul. Tuli muretseda kivipähklile, nagu kõigele muulegi, aseaine. See polnud palju väärt. Tehti kõiksugu katseid. Mõned vabrikandid sattusid selle juures kõige kummalisematele asjadele. Ja mõned neist jäid veel pärast sõdagi nende juurde. Hiljuti sündis, näiteks, Bielefeldis järgmine lugu: Valmist püksipaari triikides sündis plahvatus; rätsepa õpilane sai tõuke vastu kõhtu ja kukkus maha; uurimisel selgus, et keegi vabrikant rätsepale oli annud nõöbid mingisugusest kokkupressitud lõhkeainest. Võimalik, et sõjavaruustuse ülejääkidest. Eks ole kena, mis? Nõöp kui põrgumasin: Seda peaks Wallace'le soovitama. Või kirjutaksite teie sellest mõne romaani?“

Ta vaatas rahuldatuselt mu tõesti põnevale näole.

„Või võtke selline mees kui minu esimene kaubareisija. Tema elab nõöptide müümisest, ei ole aga ise veel kunagi nõöpi ostnud. Temal on kolm garnituuri nõöpe. Neid armastab ta. Ja nende juurde laseb ta enesele ikka jälle uued ülikonnad õmmelda. Ta laseb enesele ülikonnad nõöptide juurde õmmelda — kas see mees ei ole romantiline, mis? — Või seal on olemas verinõöbid...“

„Kuidas, palun?“

„Verinõöbid. Eriti ilusad, läikivad nõöbid. Need valmistatakse kuivatatud, pulbriks-hõõrutud ja pressitud härjaverest. Nad hoiavad oma kõrge läikega toreda proua kostüümi kõhu pealt kinni — ja viibivad nii veel kord tõesti verisugulaste kotlettide liigidal. Muide juhtus mulle selliste verinõöptidega hiljuti metsik lugu. Olin neid suure saadetuse saatnud ühele lõuna-saksa riidevabrikule. See oli nendega väga rahul. Pool aastat hiljem küsisin, kas nad ei soovi neid veel. Tehakse magushapud näod. Noh, olite ju ometi väga rahul? Jah, ometi. . . Noh, siis selgus asi: Nad olid tuhanded ülikonnad ladusse valmis teinud, kõigil uued nõöbid ees. Aga ladusse koondusid kõik ümbüruse rotid, meelitatud neile ikka veel tun-

duvast verelõhnast. Nad närisid nõöbid ja pistsid veel püksipõhjadki magusroana kinni. Sellepärast ei tahetud neid nõöpe enam tellida.“

Ta vaatas mulle silmipilgutades otsa.

„Kas see kõik ei ole huvitav, mis?“

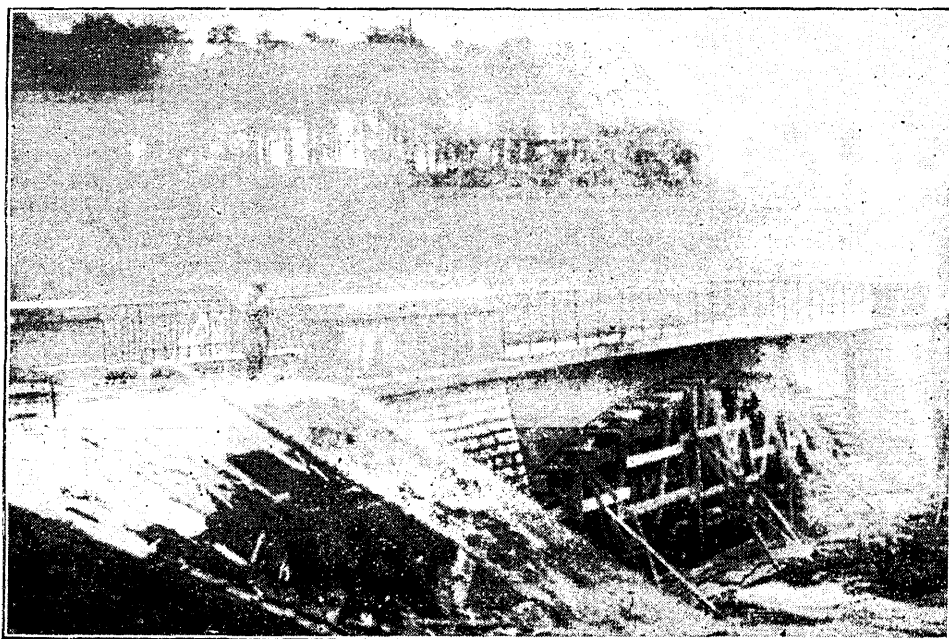
Ta teadis, et tal õigus oli. Ega oodanudki enam minu vastust: Ta laskis mu nõöbi lahti, viimaks. Suuremeelse võitja näoilmega.

Nimetu igatsus.

Arnold Liiv.

Kui siravad kahvatu talvöö kuuvalguse kiirtes lumekristallid ja krudisevad su pisu-

red su kehast läbistuvad tuksledes, — siis olen su juures . . .

Uus Kose-Lükali siid,

mille valmistamisega alati 1929 a. suvel on nüüd lõpulikult valmis. Silla ehitajaks oli ins. Vambola, makma läks ta 5 milj. senti. Oma ehituse poolest on Lükati siid ainuke omasarrane Eestis.

keste jalgade all, ning mängib õrn külma jume su palgil purpur-koidupunana — olen su juures . . .

Kui kevadeloomis-, tärkamispalavikus rökab loodus ja unistavas kasesalus või kopli tänava veerul õitsmas toomingad, laksutab ööpik ja sina unistad lahtisilmil tuleviku õnnehetkeist, murdes roosi ehteks enda karskele rinnale — olen mina su juures . . .

Kui kuumal suveööl lillede lämbuvast lõhnast uimaselt lamad sulist-padjul, või värskes, lõhnavas heinas haljal murul ja kui ki-

Kui lõhnab loodus valmivast viljast, ning veriloigud vahtralehil — siis langeva lehena sügis-nukruses su juures ma . . .

Kui võitled enda hinge tahetega pimedal, niiskel sügisööl — või sõitled verre tekkind pahedega — ikka olen su juures — olen su sõber . . .

Olen ikka ja alati su juures hällist hauani — sinu tundmatu, nimetu igatsus . . .

Rakveres, viinakuul 1930 a.

Kirjaniku-honorarid meil ja mujal.

Möödunud sajangute suurte meeste sissetulekud olid häbistavalt väikesed isegi suurte rahvaste juures ja nii pidid nad kõik enesele kindla teenistusekoha otsima. Näiteks ei pääsnud Schiller iial võlgadest ja oma kalendrisse on ta üles märkinud kõik need väikesed summad, mis ta oma luuleteoste eest sai. Oma „Wallensteini“ eest sai ta täpselt 125 guldnat, „Telli“, „Orleani neitsi“ ja „Maria Stuarti“ pidi ta 70—100 guldna eest ära müüma. „Laul kellast“ tõi talle sisse 60 taalrit. Kui ta ei oleks ajaloo professori ametit pidanud, honorarist ei oleks ta kuidagi võinud elada.

Paremini ei käinud ka Kleisti käsi, kellele ta „Heilbronni Käthcheni“ eest maksti 75 taalrit. Lessing elatas ennast dramaturgina, kuna ta teosed temale peaaegu mitte midagi ei annud. Wieland oli õnnelik, kui oma „Oberonist“ sai ühe poogna 9 guldna eest ära anda; Gellert on kõige oma loominguuga teeninud ainult 120 taalrit, kuna Grabbe ennast pidi arvustajana elatama, sest et keegi temale ta teoste eest midagi ei tahtnud anda. Ainult Goethe sai raha, sest ta oskas oma väärtuse kirjastajate juures üles kruvida.

Prantsusmaal oli tasumaks väga mitmesugune. Theophile Gautier, Musset, Balzac ja Sue said iga teose eest kuni 100 franki. Molière sissetulek oli aastast umbes 30.000 livred, Rousseau sai oma teoste kogu eest 20.000 franki, Voltaire kirjutas enesele kokku suure varanduse ja mõisa; ka Aleksander Dumas ja Paul de Kock on kenad summad saanud.

Lord Byron sai oma surematu „Manfredi“ eest ainult 315 naela, „Don Juani“ eest aga 3000 naela. Walter Scottile maksti ta romaanide esimese trüki eest läbistikkku 17000, teise trüki eest 8000 naela. Luuletused tõi temale enam sisse, aga kirjastaja maksujõuetuks jäämisel kaotas ta kogu oma varanduse.

Meiaaegsed honorarid on juba hoopis teisenäolised. Gerhard Hauptmann on oma teoste eest siitamaani juba umbes 7 miljoni saksa marka ehk ligi sama palju Eesti krooni saanud. Thomas Mann sai oma „Buddenbrooks'i“ eest 150000 ja oma „Nõidmäe“ eest 100000 marka. Hermann Sudermann on samuti mitu miljoni honorari saanud;

oma viimase teose eest üksi sai ta 80000 marka ja kahe draama filmimiselo eest 100000 marka. Rekordi üksiku teose honorari sultes on võtnud Meyer-Förster oma „Vana-Heidelbergi“ eest, nimelt üle nelja miljoni. See aga ei tähenda veel, nagu võiksid kirjanikud meie päevil juba muretumalt elada. Ei. Suur hulk suurte rahvastegi kirjanikke peab ikka veel kirjatöö kõrval mõnes kindlas ametis palgalisena teenima, sest et nende teosed neile veel elamisevõimalust ei paku. Eesti, kui kõige „rikkam“ riik, muidugi välja arvatud, sest et siin isegi noored algajad ja ka sellised „suurused“ kui August Alle juba „paiukile“ on pandud, s. t. riigirahast võivad elada. Teised riigid nii rikkad ei ole. Seal on kirjanikkudel võimalik ikka ainult oma tööde eest saadavast honorarist elada ja kui seda tarvilisel määral sisse ei tule, peavad nad enesele sissetulekut hankima mõne teise teenistuse läbi.

Kõigis paremates raamatukamplustes on müügil uus raamat:

PEETER GRÜNFELDT

Minu kodu

Kogu luuletusi kodumaale

Hind 2-krooni.

Raamat, mida rahva- ja eriti koolide raamatukogudes igal pool kärsitult nõutakse. Raamat, millest kõneldakse igal pool alg- ja keskkoolides. Raamat, mis täis koduarmastust ja soojust ning südamlikkust, nii et vanagi südame nooreks teeb.

Rasmus Kangro-Pool kirjutab „Päevalehes“ „Minu kodu“ kohta: „Me näeme luuletajat laulmas südamlikult inimesena, kes oma hinges kannab soojust ja hellust kodule ja kodumaale, kodu rõõmudele ja muredele. Ornadest igatsuste lainetest, tulikuumast armastusest ja hõbepäiselt mõtlevast rahust on sündinud luuletaja laulud. Ta tunneb, kuidas meie kohus on valgest tuua põldudele, mille vanemate vaev on teinud viljakandjaks. Ja ta lootus on kindel, et elutahe on meis tugev küllalt, et mitte lasta hukkuda seda sõnuseletamatut, mis peitub kodu õhkkonnas ja oma lapsi ei lase väsida. Koduarmastust peame kõik otsima, kui süda raske ja ihkab lohutust. Luuletaja optimismi on koduarmastus kannud.“

Imeodavasti ja hästi ostate

jalanõusid

Estoking
Tallinn

praakjalanõudekauplusest,

vabriku majas. S. Tartu mnt. 61-c.

Laulupeo t. nurgal (trammipeatus).

Göthe studeeris õigusteadust ja töötas Wetzlaris referendarina, kuni teda ta vürstlik mätseen ministriks kutsus. Schiller oli esialgul arst ja Lessing kasutas oma teadmisi Breslaus kubermangu sekretärina, kuni ta alles hiljem Wolfenbüttelis bibliotekaarina parema koha sai. E. Th. A. Hoffmann oli kaua aega riigiametnik, lahkus viimaks ja töötas muusikameistrina, mis amet talle aga vähe sisse tõi. Mürike oli kirikuõpetaja, Gottfried Keller Zürichis linnasekretär. Hans Friedrich Blunck on Hamburgi senati valitsusnõunik. Liliencron oli kaua aega Kellinghusenis kihelkonnakohtunik. Ibsen oli apteeker, Theodor Fontane prowiisor, Erich Mühsam rohuteadlane, Volkmann-Leander kirurgia professor, Alfred Döblin on närviarst, Hugo Salus arst, niisama Carl

Ludvig ja Artur Schnitzler. Max Eyth oli insener, samuti Ludvig Brinkmann. Walter v. Molo on insener ja Preisi kunstide akadeemia president. Fritz Reuter oli kooliõpetaja, niisama H. Solnrei. Gustav Falke oli muusikaõpetaja, Arnold Ulitz ja Hermann Stahr on külakooliõpetajad, isegi Selma Lagerlöf on kooliõpetajanna olnud.

Thomas Mann oli ennem Lübekis kinnituseagent, niisama Richard Dehmel. Gustav Meyrink oli pangaametnik ja Max Brod postiametnik. Frenssen oli kirikuõpetaja, Joseph von Lauff ohvitser, niisama Fritz v. Unruh. Fritz Bröger on katalsepp, Leonhard Frank oli lukksepp, Gerrit Engelke müürsepp; kuulus Helweetsia kirjanik Ernst Zahn on võõrastemajapidaja. Wedekind oli lihaleemevürflite vabrikus reklaamiosakonna juhataja, Remarque ühes gummivabrikus reklaamimeistriks.

Kõige enam teenivad Inglise ja Ameerika kirjanikud. Bernard Shaw aastaseks sissetulekuks arvatakse 30000 naela (54 miljoni senti), peale selle sai ta Nobeli auhinna. Samal kohal seisab H. C. Wells, kuid Edgar Wallace on temast viimasel ajal ette jõudnud. Kõige ees aga seisab sir Hall Caine, kes aastas 120000 naela teenib. Rudyard Kiplingile maksavad Ameerika lehed, kui ta neile midagi kirjutab, poolteist dollarit tähest, kirjamärgid kaasa arvatuna.

Ainsale sõbrale.

Leili Vaaldemägi.

*Olgu päev, või õõ, või hommik,
ikka minu meeles sa;
olgu töö ehk vaev kui raske —
sind ei unustada saa!*

*Suleb õhtul uni silmad —
viimne mõte sinul mul;
avades neid aovalgel —
esimene jälle sul!*

*Vaikeses mõttes ööde rahus —
tihti su eest mures ma;
tormilises rõõmutundes —
minu mõttes ikka sa!*

*Pole tundi, pole kohta,
mil sind unustaksin ma;
pole tunnet, pole ohtu —
mil mu hingest eemal sa!*

Libedal teel.

Inglise kirjaniku **E. P. Oppenheimeri** romaan.

4

„Võtku pagan teie valealandlikkust, mees,“ katkestas teda toimetaja. „Sellist asja meie omas kutses ei vaja. Teie teate täpselt, mis olete. See stiil, mida tarvitate, närvilik-katkendlik, on moeks saanud ja mina pole oma kogemustes veel näinud, et üht kirjanikku juba nii nooresas kopeeritakse. Meie vajame teid tingimata oma poole — juba ümaruse pärast. Vanade ajakirjanikkudega ei saa me enam midagi. Ärge edvistage nagu mõni primadonna, vaid andke pilt ja lisage talle mõnisada rida juurde. Igatahes oleksin teile selle eest tänulik!“

Harold vaikis. Kõik ta rõõmutu mineviku panoraama lehvis ta vaimusilma eest mööda, kuni selle traagilise lõpuni. Ta kahvatas huulteni ja ei julenud häält teha. Toimetaja silmitses teda üllatatult.

„Kas olete haige?“ küsis ta. „Mulle näib, nagu oleksite näinud vaimu.“

Harold pidi kõik oma tahtejõu koondama, et näidata ükskõiksust.

„Teie peate mind tõesti vabandama,“ ütles ta pead raputades, „aga tahan olla avalik ja ütelda, minu eelmine elu oli nii rõõmutu, et ma selle meelsasti unustaksin. Vaadake minule kui mehele, kel minevikku ei ole.“

Toimetaja kehtas tuseselt õlgu.

„Sellest ei ole teil midagi kasu,“ seletas ta. „Teie ei või loota, et saate kuulsaks ja jääte ühtlasi tundmatuks. Publik tahab meie päevil oma lemmikutest kõik kuulda, mis kuulda on. Varem või hiljem tuleb keegi ja kisub teie mineviku päevavalgele.“

Harold tõusis väsinud naeratusega.

„Sest saab paha päev,“ ütles ta. „Temale ja minule. Igatahes ei taha ma temast ette jõuda.“

Kui toimetaja temast lahkus, hulkus Harold sihitult klubi tubades ringi. Viimaks võttis ta kübara ja lahkus majast.

Tema ees seisis Themse jõgi majasteetlikus raius. Ta toetus raudsele võrele ja vaatas alla sogasesse jõkke. Klubis avastatud mälestused ei tahtnud taganeda.

„Kas siis inimene alati on oma mineviku ori?“ küsis ta.

Vahest annab mulle kehalik väsimus vaimu kadunud rahu tagasi? mõtles ta. Ja võttis ette pika jalutuskäigu. Oma koduski oli ta tihti selliseid jalutuskäike teinud, kui torm ja tung südames teda välja ajasid ja vasti-

kud olud ta onu majas teda piinasid. Esiti üksipäi, siis, kui Cäcilie suurest provintsi-linnast pansionist tagasi tuli, enamikus temaga. Millise valgusehetke oli ometi Cäcilie tulek talle valmistanud! Tema sale kuju kõrval ja tema päikesepaisteline naeratus ees, polnud ta elu sugugi hall paistnud. Temagi armastas luulet, mägestikku ja päikeseloojaminekuid purpurikarva nõmmel.

Nende vahekord oli arenenud seltsimehelikuks. Cäcilie oma värske ja ometi õrna naiselikkusega oli temale saanud ilmutuseks. Cäcilie oli see, kes temas äratas auahmuse ja andis impulsi ennast sellest puritaanlisest külast vabastada.

Jane oli nende head vahekorda alati kadeldalt vaadelnud. Mitu korda üllatas Haroldi ilme ta näol, mis teda hämmastas. Harold uskus selles märkavat kirglikku kadedust. Kas ehk leidis Jane karakteris sügavusi, mida keegi ei aimanud?

Harold jalutas läbi tänavate ja üle plat-side, aga soovitud väsimus ei tahtnud tulla. Juba kolm korda oli ta oma majaukse ette jõudnud, pööras aga ikka jälle tümber ja tegi uue käigu ümber lähema majaderühma. Kui ta kolmat korda kaldapoole pööras, käis tast äkki läbi nii äge ehmatus, et oma ees arvas nägevat haigutavat tühjust. Kaks naist lähenesid talle. Üks neist pööras oma heitunud näo tema poole, teine ei näinud teda mitte. Ikka lähemale tulid nad, ja ehk küll iga närv temas soovitas põgeneda, võis ta ainult kangelt edasi liikuda. Ta lihaksed näisid olevat tardunud. Tulijad olid Jane ja ta õde Cäcilie.

18.

Cäcilie küsib midagi.

Kummalisel kombel oli Jane see, kes temast tähelepanemata möödus, kuna Cäcilie, kes õde jälgimistel ainult vastu tahtmist saatis, tema kohe oli ära tunnud, vaatamata Haroldi muutunud välimusele. Nad olid rahvamurdu kadunud, veel enne kui Harold ehmust toibus. Kavatsusest, neile vastu minna, olid Cäcilie ehmunud silmad teda tagasi hoidnud. Ta astus restoraani ja tellis pudeli veini.

Esimese lonksu järele sai ta vaimult jälle erksaks. Cäcilie ei olnud vähematki ära-

tundmismärki avaldanud ja arvatavasti polnud ta oma nähtust ka öele ütelnud. Sellest järeldas Harold, et Cäcilie temale head soovis — kõigest hoolimata — kuna Jane tema vaenlanna oli. Kuid need olid tal ainult oletused. Ta pidi teadvusele jõudma. Närvilikult võttis ta sigareti ja süvenes mõttesse.

Järgmisel hommikul ilmus enamikus Londoni päevalehtedes järgmine kuulutus:

C. S-le.

Peaa sind nägema täna kell 6

Briti muuseumis.

Kolm päeva ootas Harold muuseumi samashallis asjatult. Neljandal päeval nägi ta omas rõõmus Cäciliet Russel Square nurgal omnibusest väljuvat ja muuseumi raudvõrele lähenevat. Ta läks tulijale vastu ja andis talle kätt. Cäcilie oleks oma käe arvatavasti tagasi tõmmanud, kui Harold sellest ruttu ei oleks kinni võtnud.

„Kui armas sinust, Cäcilie,“ algas Harold. „Kas lugesid minu kuulutust?“

„Lugesin.“

„Ja nägid mind mõne päeva eest kaldal, aga ei kõnetanud. Kas sündis see Jane pärast?“

„Jah.“

„Tahaksin sinuga rääkida. Mul on sulle palju ütelda.“

Neiu vaatas talle otsa. Harold arvas märkavat, et neiu nägu oli pisut lahjemaks jäänud.

„Harold,“ vastas Cäcilie, „enne kui ma hetkekski kauem siia jään, pean sinult küsima: kas on vajalik kõik ära ütelda, mis?“

„Ei, Cäcilie,“ vastas Harold. „Ma ei salga, et ma tol õnnetuseööl sinu isa tuppa läksin ja temaga ägedasti tülli sattusin. Aga mina tema vastu kätt ei tõstnud. Mul oleks küll raske politseile või kohtunikule seda selgeks teha, aga ma olen täitsa süütu sinu isa surmas, vähemalt sedavõrd kui otsekohehed teod minu poolt arvesse tulevad.“

Sügav kergenduseohe tõusis Cäcilie rinnast. Ta näitas Haroldile jälle oma head, päikesepaistelise naeratust.

„Ma teadsin seda, Harold,“ ütles ta, „aga sellegipärast on see mulle suureks rahustuseks, et seda kinnitad. Nüüd tohid sa mind kohugi viia, kus eksitamatu võime kõnelda. Ma kardan tänavat; miks, seda ütlen sulle hiljem.“

Harold viipas mööduvale autole ja aitas neiu selsesse. Lühikese kõlklemise järele ütles ta autojuhile selle restorani aadressi, kus ta Ricega tutvunud.

Esimene osa sõidust möödus vaikides. Mõlemail oli tegemist oma mõtetega. Cäcilie võttis esimesena sõna.

„Kui kummaline on siin olla — sinuga!“ ütles ta.

Haroldigi arust oli see kummaline. Ta oli Cäciliet siinamaani ainult maal näinud, suurlinnas nägi ta teda teises valguses.

„Sul on õigus,“ vastas ta. „Kes oleks seda arvanud? Aga nüüd jutusta mulle kõik Janest.“

„Seda pole sul, kardan ma, lõbus kuulda,“ vastas neiu.

„Ma pole paremat teeninud.“

„Jane oli alati veendunud, et sina see ei olnud, kes enese rongi alla viskas. Samuti uskus ta kindlasti, et sina isa tapsid. Nagu tead, uskus seda ka politsei. Kellegi kolmanda jälgi ei leitud.“

„Noh?“ küsis Harold, kui Cäcilie peatas.

„Sellegipärast tuli Jane Londoni. Ta on kindel, et su siit varem või hiljem leiab?“

„Ja kui ta leiab, mis siis?“

„Ta käis juba politseis. Sind vangistatakse.“

Auto peatus äkki ja uksehoidja avas ukse. Harold saatis Cäcilie restorani. Ühes nurgas leidsid nad enestele üksiku laua ja andsid tellimise ära.

„Siin oleme Jane eest julged,“ ütles Harold naeratades. „Kas sa tema juures elad?“

„Jah, esiotsa. Tema nõudis, et ma Feldwicki tagasi läheksin, sest et ma temale siin koormaks olen, aga mina ei lähe. Rentisime talu välja ja elame rendist. Paraku on seda vähe ja me peame teenistust otsima. Jane küll ei taha sellest esiotsa veel teadagi, nii narr on ta mõttest, et sinu leiab. See on hirmus!“

„Kummaline, kui kättemaksuhimuline ta on,“ tähendas Harold resigneeritult.

Cäcilie kehtas õlgu ja pööras tähelepanu supile, mis kelner parajasti tõi. Alles selle lahkudes vastas ta:

„Tema on üldse kummaline olevus. Mõnes suhtes sarnaneb ta meie vennale Davidile. Ka see ei suutnud unustada ülekohut või mida ta selleks pidas.“

„Kas te Davidist iial midagi pole kuulnud? Te oletasite ometi, et ta Londoni on tulnud.“

„Jah, ja ma teangi seda, sest ta on mulle mitu korda kirjutanud, kui ma pansionis olin. Aga ma ei tohtinud sellest kellelegi midagi lausuda, sest sa tead, isa ei lubanud tema nime majas nimetada. Tema on olnud ühe ajalehe toimetuses ja ta käsi on nähtavasti hästi käinud; aga äkki ei kirjutanud

ta enam. Kahju, kui tal muidu veel midagi Jane karakterist oleks olnud, näiteks Jane tahtekangust, vististi ei oleks ta põhja läinud.“

Harold tahtis veel enam Jane kavatsustest kuulda ja juhtis sellepärast jutu jälle sellele.

„Mis arvamine on sul sellest, mida sa nimetad Jane maaniaks?“ küsis ta.

„Olen nagu vahanukk tema käes,“ vastas Cäcilie. „Kuna ma kõik olen katsunud, et teda sest mõttest võõrutada, ei suuda ma midagi enam teha. Sina olid tema vastu ju ka väga ülekohtune.“

„Seda ma ei salga, aga mul on pehmen-davaid põhjusi. Jane kihlus minuga oli jant, muud midagi. Isa käskis ja me kuulsime sõna. Tunnetest polnud meie vahel juttugi. Ma ei taipu veel tänaseni, miks ma järele andsin. Muidugi üllatati mind, sest mul polnud aimugi, mis kavatsused su isal olid.“

„Ja jah, see oli isa viis,“ vastas Cäcilie. „Takistusi ja võõrast tahet ta ei tunnistanud. Aga nüüd tahaksin kuulda, kuidas sinu käsi on käinud ja mis sa teed. Jätame mineviku rahule, vähemalt silmapilguks.“

Harold valas neiu klaasi veini täis ja mõtiskles selle juures, kui palju või kui vähe ta Cäciliele peaks jutustama. Siis jutustas ta temale lühidates joontes, mis talle Londonis esimestest päevadest saadik kõik juhtunud. Kuid tutvusest Gabriele von Reusiga läks ta ainult mõne osutusega üle.

Cäcilie soovis mõnda ta ilmunud tööst näha.

„Saadan sulle meelsasti väikese valiku,“ vastas Harold, „aga kuhu?“

Cäcilie tahtis vastata, kuid peatus äkki.

„Milline lollus minu poolt!“ hüüdis ta. „Muidugi ei tohi sa mulle kirjutada, sest Jane kontrollib kõiki mu kirju; kui kergesti võiks ta olukorda aimata.“

Harold oli jälle tõsiseks jäänud.

„Et ometi kõik ikka jälle samale punktile suundub,“ ütles ta. „Ma ei või ometi alati leidmise hirmus elada. Mis oleks, kui ma teda külastaksin või talle kirjutaksin? Ehk laseb ta enesele asja selgeks teha. . .“

Cäcilie katkestas ta jutu ägedasti.

„Jumala pärast, ära seda tee,“ hüüdis ta. „Sa ei tunne Janet. Minagi ei tunne teda. Mulle näib, nagu oleks ta mõni fanaatiline naine prantsuse või vene revolutsioonist. Mõnikord silmitseb ta mind, nii et kananahk ihule tekib. Minugipärast jää Londoni, kui see peab olema, aga Jumal andku, et sa ial temega kokku ei saa.“

Varsti selle järele tõusid nad. Harold tahtis Cäciliele kutsuda autot, kuid see ei tahtnud sest midagi teada.

„Võtan omnibuse,“ ütles ta. „Jane ei andestaks mulle iial, et autoga sõidan. Jää minust nüüd eemale, Harold, küll ma ise leiän omnibuse peatuskoha.“

Ta andis temale jumalagajätuks kätt.

„Meie elame Vensum streetil,“ ütles ta. „Ütlen sulle seda, et sa sinna kanti ei tuleks. Kui me üksksteist iial veel näeme, siis ei tohi see seal sündida.“

„Miks mitte siis siin?“ palus Harold. „Näiteks täna nädala pärast samal ajal. Ma ei taha sind jälle silmist kaotada, vähemalt mitte nii ruttu.“

Neiu vaatas talle särasilmil otsa.

„Usun, seda võin teha,“ ütles ta rõõmsasti ja pööras minema.

Harold vaatas talle järele, kuni neiu lähema tänavnurga taha kadus. Mitukorda oli ta teda õhtu jooksul vargsi silmitsenud. Cäcilie oli kahtlemata piltilusaks sirgunud ja pidi paljude pilgud Londonis oma peale tõmbama. Tema õrnus ja peen nägu võisid nii mõnegi mehe südame haigeks teha. Talle tulid meele üksikud jalutuskaigud selle neiuaga kodumägestikus. Kuidas oli see võimalik, et ta juba tookord Cäcilie hurmavust ei märganud?

Harold läks oma klubisse vabastava tundega, et ta oli oma elu vastu uue huvi leidnud.

19.

Drexley vastupanu.

„Te näite uskuvat, et oleme kõik teie nukud,“ ütles Drexley oma sügava passi-häälega, „et tarvitsete vaid nõõrist tõmmata, ja meie tantsime teie pilli järele. Loobuge Jansonist, Gabriele, tema saab ilma teieta-agi edasi.“

Gabriele kehtas õlgu ja naeratas mesi-magusasti. Drexley meeldis talle alati siis kõige paremini, kui ta karin oli.

„Te näete teda küll vist sagedasti?“ küsis ta. „Loodetavasti käib ta käsi hästi.“

„Jah, käib hästi,“ vastas Drexley. „Isegi väga hästi,“ lisas ta kerge kibedusega. „Tema on tee enese juure tagasi leidnud, elab mõistlikult, töötab usinasti, on meeste sõber ja kaaslane, mitteaga naise vasall. Tõtt öelda, ma kadestan teda.“

Gabriele osutas laisalt uksele.

„Tema oli mees,“ ütles ta, „ja tal oli jõudu oma tee ise valida. Seda võite teiegi. Tõtt ütelda, armas sõber, kui te mind oma kurtmisega piinate, siis oleks mul soov teie

ütelda: minge! Ja kui ma seda ütlen, siis arvan ma: igavesti!“

Selle järele nägi ta Drexley näos midagi, mida ta seal kord juba märganud, — ta ei saanud rahulikult sellele mõelda, — julmi instinkti ilmet. Mehe sooned tursusid otsaesisel ja silmad heitsid välku. Kuid Drexley toibus jälle ruttu ja toon, millega ta vastas, ei ületanud konventsinaalset mõõtu.

„Igavesti?“ kordas ta. „See tähendaks minule igatahes rahu. Teist eemalgi leidub õnne.“

„Siis otsige seda,“ ütles Gabriele teravasti. „Minge oma klubisse, seal on teil igatahes parem.“

Sõnalausemata pööras Drexley minema. Kui tal käsi juba uksekäeraual oli, kutsus Gabriele ta veel kord tagasi.

„Sooviksin, et midagi Jansonile ütleksite,“ ütles ta. „Kuid juba tähendasite, kuigi mitte just viisakalt, on tal kindel nõu minu abist loobuda. Mul pole midagi selle vastu. Vastuoksa, tahaksin temale teie kaudu teatada, et tema otsus mulle meeldib.“

„Kirjutage temale,“ vastas Drexley karedasti, „või kutsuge ta siia. Tema ei saa tulemata jätta, on teile kohustatud.“

Krahvinna kulmud kerkisid veidi. Kuid ta nägu naeratas.

„Teil on õigus,“ ütles ta. „Ta ei või ei ütelda. Aga asjal on haak. Kes teab, mis ta mõtleb, kui temale kirjutatan.“

„Mis te siis tahate?“ küsis Drexley järult.

„Tahtsin teid paluda temale teatada, et ma teda väga tänamatuks arvan, sest et ta enam siia ei tule. Olen täna nädala pärast üksi kodus, mõistate?“

„Vähemalt sedavõrd, et ma teid täna nädala pärast ei tohi külastada,“ vastas Drexley iroonilise naeratusega. „Muide on teie teade mulle käsuks — nagu alati.“

Drexley lahkus majast ja sammus keskpäraselt oma klubi poole, nagu mees, kes kannab koormat. Miks oli just tema, kes ennast ei arvanud naisteteenistusest kõrgemal seisvat, ennast selle armastuse võrku mässinud? Tema polnud enam selles vanaduses, mil romantilisi kalduvusi tuntakse, samuti oli ta karakter selleks ebasoodus. Kuidagi pidi ta ometi pääsema!

Ta naeris kibedasti oma ette. Kui tihti oli ta püüdnud seda naist südamest välja kiskuda, kuid ilmaaegu. Iga sellise katse järele oli kiring veel sügavamale juurdunud ja mõnikord otse meeletuseks arenenud. Gabriele oli tema arust nagu vampiir, kel-

lele kuratlikud võimud iluduse annud ainult selleks, et ta oma ohvritel vere välja ineks. Tihti oli teda vallanud kuum igatsus tema ümbert kinni kahmata, tema nägu suudlustega kõrvetada ja siis ta valge kõri kinni pigistada. Ta surmarõgin oleks ta kõrvus siis kõlanud muusikana.

Klubisse jõudes oli ta hingetu, ja käsi, millega ta vestibüütilis sigareti süttas, värises.

Trepil kohtas ta üht tuttavat.

„On Janson siin?“ küsis ta.

„Ei tea, mina pole teda küll näinud.“

Drexley heitis pilgu kõigisse klubiruumidesse, ilma et oleks otsitut leidnud; siis istus ta väiksesse nurka ja tellis konjakit.

Samal ajal sammus Harold, tulles Cäciliega kohtamiselt Themse kaldal. Naeratus seisis ta näol. Ta leidis end nii rahulikuna kui ei iial enne. Milline heameel oli Cillyle olnud teda kohates, kui kena oli ta olnud söögiajal. Haroldil oli kahju, et teda alles nädala pärast kohtas. Aeg sinnamaani paistis temale aeg äkki väga igavana.

Klubis ütles temale keegi, et Drexley temaga tahtvat rääkida. Harold leidis „Empire“ toimetaja lugemisaalist pooliku konjakipudeli eest, kus ta enesesestivenenult istus.

20.

D r e x l e y a v a b s ü d a m e .

Haroldi tutvus Drexleyga oli alguses peatunud. Nüüd viivitas ta temale läheneemisega, kuid Drexley kutsus ta oma juurde. Mehe silmad punetasid, aga ta hääl kajas ühtlaselt.

„Teie tahtsite minuga rääkida?“ küsis Harold

„Jah,“ vastas Drexley ja osutas toolile oma kõrval. „Mul on teile midagi üle anda. Peale selle tahaksin teile midagi veel oma poolt ütelda.“

Harold ootas vaikides. Ta arvas teadvat, kellelt see teade tuli.

„Olin praegu Gabriele von Reussi juures,“ ütles Drexley. „Ei, palun, ärge katkestage mu juttu. Tema palus mind teile ütelda, et te tema juure lähöksite ja et ta teie tulematajäämist arvaks tänamatuseks. Minu ülesanne on teile edasi teatada, et ta teie eemalejäämises ennast tunneb haavatuna ja minu kohus on teda teid külastama viia. Ta ootab teid nädala pärast. Kas peate seda meeles?“

„Muidugi.“

„Hea küll,“ jätkas Drexley. „See oli siis

minu ülesanne. Nüüd jõuan selleni, mis mul teile ise on ütelda. Kuulge mind, Janson. Teie olete noor ja teil puuduvad veel elukogemused. Igatahes mõistate teie sellist naist kui Gabriele von Reuss ainult sedavõrd, kui võrd te aru saate näiteks mõnest lõunamere saarlasest, kellega võite ainult märkide varal rääkida. Minuga ja paljude teistega ei ole asi ka sugugi parem. Ometi tahan teile ütelda, mis ma temast arvan. Temal on kummalised ja haruldased vaimu ning keha anded, peale selle on ta rikas ja kõrge seltskonna liige. Kas tunnete Vedekindi „Maavaimu“? Jah? Gabriele on Lulu, nagu ta raamatus seisab, ainult peenem, palju intelligendim ja sellepärast ka kardetavam, hädaohtlikum. Enam ei vaja ma teile küll ütelda. Kui ta oma ohvrid ise oma ringkonnast valiks, mul poleks selle vastu midagi, aga tema armastab seks otstarbeks meie maailma maanduda.“

„Ohvrid?“ vaidles Harold. „Kas ei ole see sõna ometi liig kõva?“

„Ennem liig nõrk,“ vastas Drexley. „Pehmendavateks põhjusteks on ainult, et tal kalduvusi on kirjandusele ja algupärasusele inimeses. Omasuguste hulgas ta seda ei leia. Ka ei oleks tema ringkonna mehed rahul sellega, mida ta valmis on pärisorjuse vastu andma, mida ta nõuab. Mis oli talle lähemal kui see, et valis enesele tegevusväljaks kirjanduse ning kunsti, kus inimestel on temperamenti ja kus nad ülevaalt poolt näidatud heasoovilikkusele on vastuvõtlilikud. Nagu näete, katsun ma olla objektiivne.“

„Seda ma tunnustan,“ vastas Harold.

„Arvatavasti leidub hulk naisi,“ jätkas Drexley, „kes oskavad meestega sõprust sobitada, kuid palju leidub ka neid, kes selle sõprusega edvistavad. Need on enamikus südametud ja külmad, aga nende saladus on, et nende silmad ja huuled rohkem lubavad kui nad valmis on täitma. Nad jõuavad tugevagi mehe rakendada oma vankri ette ja purustavad kondid ainult oma edevuse rahuldamiseks. Gabriele von Reuss on üks sellistest vampiiridest.“

Drexley sõnad äratasid Haroldis kahesugused tunded. Ka ei olnud vabanemine veel nii täielik kui ta arvanud? Igatahes oli tal kindel nõu hoiduda uue haigestumise eest.

„Mr. Drexley, ma mõistan, miks te mulle seda kõik ütlete,“ vastas ta. „Aga teie hoiatus on üleliigne, sest mul pole vähe-matki kalduvust armuda Gabriele von Reu-

5 aastat vajab kohv,

kuni seemnest tärganud kohvipuu on nii suur, et annab esimese lõikuse.

Kuna külviks valitakse ainult parimad seemned, on aegade jooksul kohvisorte tunduvalt parandatud, sellegipärast on veel küllalt haruldased üsna kõrgeväärtuslikud sordid nagu neid näiteks tarvitatakse Hag-kohvi valmistamiseks.

Kes tahab tunda suurimat mõnu alati värskes ja parimas headuses kohvist, leiab seda Hag-kohvis.

Seejuures on Hag-kohv kofeiinita ja täiesti kahjuta. Seda võib juua ka hilja õhtul ja hästi kangena — ta ei põhjusta unepuudust ega ole kuidagi kahjulik tervisele. Rohkem mõnutunnet ja hea tervis — kui tarvitate

HAG-KOHVI!

sisse. Ja mis puutub teie teadet, siis tahaksin teile ütelda, et ma juba tulevaks neljapäevaks olen seotud.“

„Peaa ma seda temale teatama?“ küsis Drexley vastast teravasti silmitsedes. „Temale üttelema, et teie ei tule, kuna teil teine kohtamine on?“

„Nii see on,“ seletas Harold. „Võite lisada, et suur maailm mulle vähe lõbu pakub. Omas maailmas on mul lõbusam.“

Drexley tõusis ja andis Haroldile kätt.

„Soovin teile õnne, Janson,“ ütles ta. „Kui minagi õigel ajal nii oleksin mõtelnud, siis poleks ma nüüd mees, keda enese ees näete.“

„Asi pole teile ometi veel sugugi hilja,“ vastas Harold osavõtlikult.

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Mõtteid.

Kes päikse kätte paneb või
ja kulda kannab võrgus,
see iial oodata ei või,
et teda ootab kõrgus.

*

Mees on alati oma naisest vanem. Eriti siis, kui ta on naise võtnud, kes temast vanem on. Tuhat võimalust on saada — kaabakaks, aga üksainus võimalus on olla korralik inimene.

Kuulamine pole igav. Selle juures võib alati midagi õppida. Paraku ei kesta aga meie huvi niikaua kui see tunnistus.

On inimesi, kes kõik kaalule panevad ega oska kellestki head rääkida, ei oska kedagi kiita ega hinnata muidu, kui peavad selle juures teisi laitma.

*

Härra professor Heamees on väga hajameelne, Kõju tulles ütles ta:

„Olin täna hommikul hirmsa vihmaga oma varju ometi unustanud!“

„Kas sa seda siis ei märganud?“ küsib temalt proua.

„Märkasin seda alles siis, kui vihm üle läks. Tahtsin teda kinni panna ja nägin siis, et teda mul kaasas ei olnudki.“

Shoti Münkhausen.

Seitsmeteistkümnenda sajangu teisel poolel oli härra Finlayson Stirlingi linnakirjutaja. Kord külastas ta krahv Monteithi, kes Finlaysonilt lahkudes küsis, kas ta juba on näinud „lendavat kirsipuud.“

„Ei,“ vastas see. „Mis asi see on?“

„See on,“ seletas krahv, „puu, mis ühe võõra linnu nokast on kasvanud. Terast, mille lind lõunamaal kõhtu neelatas ja siin järve ümbruses lennates välja sülitas, on see puu kasvanud. Tema on nüüd täis toredaid marju, mis maitsevad on. Noh, Finlayson,“ lõpetas ta oma seletuse naeratades, „kas oskate minu kirsipuulugu oma naljaga üle trumbata?“

„Võimalik, et oskan,“ vastas see ja algas: „Kui Oliver Cromwell Airthis viibis, saatis üks ta kahurilaskja kuuli Stirlingi ja nimelt kukkus see just ühe mehe pasunasse, kes müüri sellega mäsku andis.“

„Ja pasunapuhuja sai surma?“ küsis krahv.

„Ei, härra krahv,“ vastas Finlayson rahulikult. „Tema puhus kuuli tagasi, mispeale see kuul tappis sama kahurimehe, kes ta oli seal teele saatnud.“

Ilus Hodshinitsa.

Ilusast Hodshinitsast kuulsin ma kõige esiti räägitavat Travnikus, Bosnias, ja hiljem veel mitmel pool maal õige tihti.

Travnikus elas nimelt üks väga vana hodsha, Muhamedi preester, keda juba isast saadik pühaks nimetati.

Keegi maamees tuli Travnikusse ja küsis baasaris:

„Ütelge, inimesed, on see tõesti tõsi, et teie noor hodsha moslemide hulgast väljavalitu on, kes usku kuulutab ja juba peaaegu Muhamedille läheneb?“

„Seda me arvame,“ kiitsid travniklased. „Iga õhtu läkitab Allah kakskümmend tuhat inglit maa peale hodshat teenima.“

„Inglid, ütlete, ah! Saadab Allah. Ja iga õhtu. Ja kohe kakskümmend tuhat! Mis niipalju inglileid üksiku mehe ümber siis teevad?“

„Noh, üks ingel katab meie hodshale laua, teine teeb ta iste pehmeks, enne kui hodsha istub; kolmas laotab vaiba maha. Neljas toob vett, viies veeklaasi, kuues valab. Seitsmes teeb koldele tule, kaheksas paneb paja tulele ja üheksas küpsetab lambaliha.“

„Hea küll,“ ütles võõras. „Oletame, et õhtusöögi valmistaks sada inglit. Kuid need ei ole veel kakskümmend tuhat. Mis teevad teised?“

„Kui hodsha on söönud, võtab üks ingel tal parema ja teine pahema käe alt kinni ja nii juhivad nad ta voodisse.“

„Ilus, olgu siis kakssada inglit. Aga teised, teised?“

„Kas sulle siis veel keegi pole jutustanud, kui ilus meie hodsha naine Hodshinitsa on? Teised inglid, mees, neil kõigil on tegemist, et meie hodshat Hodshinitsa huultelt lahti kiskuda!“

R o d a R o d a.

Omal ajal.

„Minu poiss,“ jutustab rittmeister Arpad Bartok õhtul kasiinos laua juures, „on algupärane poiss. Tegi hiljuti jälle toreda teo. Minu vana äratuskell oli ühel päeval seisma jäänud ja näis olevat moka. Sellepärast saatsin Arpadi kellaga uurmaakri juure, et see ta ära parandaks, ja imestasin väga, kui kella juba järgmisel päeval jälle kummutilt leidsin laitmatult käimas ja, nagu näha, isegi uuesti lakeeritud. Sellepärast küsisin, mis parandus maksab.“

„Ei midagi,“ oli lahke vastus.

„Mis see tähendab?“ uurisin ma. „Räägi!“

„Oh, see ei maksa midagi. Minu kullakese härrastel oli täpselt sama kell ja siis me vahetasime ta lihtsalt ära.“

Mina noomisn poissi kõvasti tema üleannetuse eest ja andsin talle käsu võõrast kella viibimata tagasi viia ja oma tagasi tuua ning korda lasta seada. Ja õige, kaks päeva hiljem tiksus vana kell rahulikult oma kohal.

„Mis maksab?“ oli minu esimene küsimus.

„Ei maksa midagi,“ oli lõbus vastus.

Mina olin keeletu.

„Mis oled sa siis jälle teinud?“ kisendasin ma.

„Oh, mitte midagi. Minu kulla härrased olid kella juba lasknud ära parandada!“

Arusaamatus.

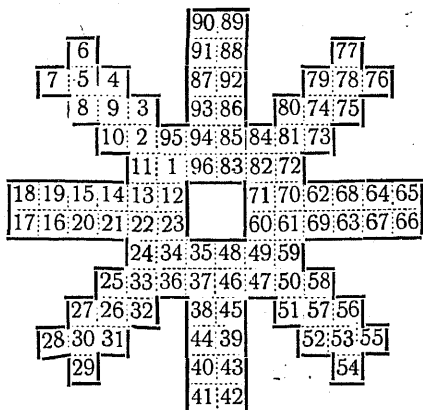
Liisi (raudtee piletit võites): „Palun mulle pilet Rėgviitu.“

Ametnik: „Missugune klass?“

Liisi: Neljas algkooliklass.“

Mõistatuse lahendus.

Nr. 17 (203).

Alates Nr. 1 saame kuningakõnnaku abil järgmise Ernst Enno luuletuse.

Nüüd õitsvad kodus valged ristikeinad,
Tuul mängib lilledõhnaga —
Mu ümber sala laulvad vaiksed leinad.
Ja sääl, kus tee nii pikk ja tolmune
Viib sinimetsa poole kaugele,
Sääl kasekõne loob kui pilvi teele,
Et kanda kojukutset minu meele,
Ja sala laulvad minu vaiksed leinad,
Et õitsvad kodus valged ristikeinad.

E. Enno.

FOTOKLUBI

KAUNIMAIÐ AJAKIRJE EESTIS

Ilmub aastas
kuus korda.
Aastamaks:
postiga Kr. 3.—
Üksik vihik :
50 senti.

Toimetaja:
**HARRY A.
MALM.**

TALLINN
Postkast 29.
Posti jooksev
arve Nr. 97,
Krediit-Pank nr. 14914.

Väljaandja: **TALLINNA FOTOYHING.**

Järgmiste ühingute Häälkandja:

Läänemaa Õpetajateseminari Fotoring, Haapsalu;
Narva Foto-Amatööride Selts, Narva;
Sakalamaa Fotoklubi, Viljandi;
Tallinna Fotoyhing, Tallinn;
Tartu Raadio-Foto Klubi, Tartu.

Maksuta kaasanded 1931. a. tellijaile: 1) „Foto-
graafia Käsiraamat“ (järg) ja 2) „Fotograafia Os-
kussõnastik“ (3000 oskussõna!). Toimet. H. Malm,
redigeerinud „Eesti Oigekeelsuse Sõnastiku“ toim.
Joh. V. Veski.

Proovinumber maksuta, üksiknumbrid
müügil nimekamates fotoärides.

Ostude ja järelpärimisfel nimetage „Romaani“.

kuud 4.00;
30;
Kr. 7.50,
Kr. 2.25; 2 kuud (4 nr. nr.) Kr.
3 kuud (6 nr. nr.)

Raamatu ja kirjutusmaterjaali kauplus

„KULTUUR“

PÄRNUS, Rüütli tän. 35, tel. 397

Varustab koole, vallavalitsusi, alevivalitsusi, maa- ja linna seltse kõigi tarvisminevate raamatu-, kirjutusmaterjaali-, õppevahendite-, igasugu plankettide j. n. e. artikl tega.

Oma TRÜKI- ja KÕITEKODA

Hospitali tän. 14, tel. 112

Kõiksugu liht-, ilu- ja värvi trükitööd.

Elegantne valmis
daami ja voodipesu
ja tellimiste vastu-
võtmine.

ATELIER MARIE

TALLINN,
Narva maantee 4.
Telefon 309-73.

Daamide ja härrade
juuksetööstus

GRANBERG

omanik

J. Tschipan.

TALLINNAS,

Pikk tän. 19, kõnetr. (2)20-12.

Aug. KRISTALL'I keelpillide
töökoda

V. Pärnu mnt. 12, tel. 32-21. Kõige vanem ja suurem Eestis, valmistab viiulid, altod, celloid, kontrapassid, gitarred, mandolined, balalaikad, tsitrid, keeled ja kõik üksikud osad; parand. ruttu ja hästi.

Saapakreemi- ja küünlatööstus

HANS VICHMANN

Tallinn, Paldiski mnt. 20, kõnetraat 434-64.

Soovitab

oma tööstusest **parimas headuses** saapakreeme ja määrdeid „Cirage“, „Neva“, „Okean“, „Novus“, „Vau“ ja veesaapamääret „Kalamees“; Igasuguseid **steariinküünlaid** ja metallpuhastuspulbrit „Vela“.

Kaubaheaduse eest täieline vastutus.

En gros head 0%0/0.